

Dünden Bugüne Türkiye'de İzlenen İlaç Fiyat Politikaları ve Sonuçları

TAKDİM

Gerek Dünya ve gerekse Ülke şartlarına bağlı olarak, her geçen gün artmakta olan hayat pahalılığı, tüm Hükümetlerin bir numaralı sorununu oluşturmuş, buna karşılık vatandaşlarımızın alım gücünün çok düşük seviyelerde seyretmesi, ekonomik menşeyli haberlerin Basınımda sıkça yer almasına neden olmuştur.

Bu memleketin bir vatandaşı olarak, mevcut sorunlardan soyutlanmamız düşünülemez. Bununla birlikte, bu konularda enine boyuna hüküm yürütmek de ne Eczacı Odasının görevleri arasında ve ne de bilgisi tahtındadır.

Ancak, aynı ekonomik pota içerisinde eritilmek istenen öylesi- ne özel bir konu daha vardır ki, bu konu, «İLAÇ FIYAT POLİTİKASI»dır.

Hiç şüphesiz ki ilaç, tedavi hizmetlerinin vazgeçilmez en önem- ci, konuyu en iyi bilen veya en azından bilmesi gereken kişidir. Bu husus, Eczacı Odalarına da bazı yükümlülükler getirmiştir. Bu yü- kümlülük, konu ile ilgili eleştirilerin ve önerilerin önce Eczacı Oda- larınca yapılmasını, buna göre hazırlanacak olan raporların ise de- ğerlendirilmek üzere Türk Eczacıları Birliğine ulaştırılmasını gerek- tirmektedir.

Geriye dönüp baktığımızda, Odaların bu görevini layikiyle yap- tığını veya yeterince sesini duyurabildiğini söyleyemeyiz. Ancak, bir tarihlerde devrin Merkez Heyeti (ki bu 21. dönem Merkez Heye- tidir), ilaç fiyatlarının serbest bırakılma girişimlerini daha duyar duy- maz derhal harekete geçmiş ve tüm endişelerini 36 maddeden olu- şan bir rapor halinde önce Bölge Eczacı Odalarına ve daha sonra da günün Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanına iletmiştir. Ancak, bu uyarılara kulak verilmemiş ve neticede bu günlere gelinmiştir.

Hiç şüphesiz ki ilaç tedavi hizmetlerinin vazgeçilemez en önemli unsurudur. Bu yönü itibari ile hastanın da yegâne iyileşme ümididir. Bu iki özellik, yani ilacın «vazgeçilemez» ve «yegâne iyileşme ümidi» oluşu, bu tür emteaya yapılacak olan yatırımların cazibesini artırmıştır. Nitekim, pekçok yerli ve yabancı firma, bu gaye ile büyük çapta yatırımlara girişmişlerdir. Her işletme gibi, yapılan yatırımların kâra dönük olması gayet tabiidir. Ancak, ilaç gibi hayati öneme haiz bir emteada bazı ilaç firmalarının kâr etmeyi yegâne amaç olarak görmeleri işi çığrından çıkartmış, bu arada bu tür işletmeleri salt kâr amacıyla kurulmuş müesseseler olarak görmeyen firmaların da şaibe altında kalmasına neden olmuştur.

Bizim gayemiz, spekülatif yayınlara ve tartışmalara son derece açık olan bu konuyu, önce hiçbir yoruma yer vermeden tam bir tarafsızlık içerisinde incelemek, tüm verileri ortaya koymak ve daha sonra gerekli tenkitleri yaparak, önerilerde bulunmaktır. Bu gaye ile yola çıkılmış ve konunun belgeseli ile yorumunun kesin çizgilerle birbirinden ayrılmasına bilhassa özen gösterilmiştir.

Buna göre araştırmalarımız 6 ana bölüm altında toplanmıştır :

1. **BÖLÜM** : BASINDAN SEÇMELER
2. **BÖLÜM** : İLAÇ ENDÜSTRİMİZİN YAPISI VE DÜNYA PİYASALARINDAKİ YERİ
3. **BÖLÜM** : DÜNDEN BUGÜNE TÜRKİYE'DE İLAÇ FİYATLARININ OLUŞUMUNU BELİRLEYEN KARARNAMELER
4. **BÖLÜM** : 1972 VE 1984 İLAÇ FİYAT KARARNAMELERİNİN KONJONKTÜRÜNDE, İLAÇ SANAYİNİN MALİYET YAPISI
5. **BÖLÜM** : 1972 VE 1984 İLAÇ FİYAT KARARNAMELERİNİN KONJONKTÜRÜNDE İLAÇ FİYATLARININ ANALİZİ
6. **BÖLÜM** : 1972 VE 1984 İLAÇ FİYAT KARARNAMELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ, TENKİDİ VE YENİ ÖNERİLER

Şimdi konuyu bu plan uyarınca ele alıyor, gerekli ilgiyi görmesi temennisiyle yetkililerin dikkatine sunuyoruz.

S.E.O.B.

I. BÖLÜM

— BASINDAN SEÇMELER —

İLAÇ SANAYİCİLERİ KONUŞUYOR

● Bizim Sağlık Bakanlarında yıllardan beri garip bir hastalık vardır. İlaç sanayiinden anlamayan, bu sektörde hiç çalışmamış kişiler Bakanlık, Müsteşarlık koltuklarına oturtulurlar. Bir doktor gelir, Bakan olur. Bir eczacı, bir kimya mühendisi Müsteşar olur. Ve hiç bilmedikleri bir sanayii yönettiklerini zannederler.

● Uluslararası Patent Anlaşması'na katılmamak, Türkiye Ekonomisinin yararınadır.

Dr. Nejat ECZACIBAŞI

Eczacıbaşı İlaç Firması Sahibi
6 Ağustos 1982 - Cumhuriyet

● Uluslararası Patent Anlaşması'na katılırsak, Türkiye'de ilaç fiyatları 2 katına çıkar.

● Devlet ilk iş olarak ilaç politikasını saptasın.

Kaya TURGUT

Turgut Holding Yön. Krl. Bşk.
6 Ağustos 1982 - Cumhuriyet

● Fiyatlar serbest bırakılırsa, üretici firmaların bugün depocu ve eczane düzeyinde yaptıkları iskontolar doğrudan perakende fiyatlara, yani halka yansıtacaktır. Çünkü doğacak olan rekabet ortamı üretici firmaları aracı düzeyinde değil, perakende fiyatlarda indirime zorlayacaktır.

● Her ilaç ucuzlarsa Türkiye'ye yenilik gelmez.

Klaus BEHRENT

BİFA Genel Müdürü
7 Ağustos 1982 - Cumhuriyet

● Fiyatlar serbest olsa, bazı ilaçlar ucuzlar.

● Bir ilacın piyasada hem ucuzu, hem pahalısı olsun. Gücü yeten pahalısını, gücü yetmeyen ucuzunu satın alsın. Bu kötü bir yöntem mi?

● Uluslararası Patent Anlaşması'na katılmayı her araştırmacı ister. Türkiye'de bu yola girmelidir.

Edgar POFFET

Sandoz Genel Müdürü

7 Ağustos 1982 - Cumhuriyet

- Yerli hammaddeyi teşvik, ulusal bir görevdir.
- Yerli hammadde üretimini geliştirmek için gerekli fon, dikkatli bir fiyat politikasıyla yaratılabilir.

Ümran UZBEK

Deva İlaç Sanayii

Genel Müdürü

8 Ağustos 1982 - Cumhuriyet

- İlaç Sanayinin kârlılık miktarına dokunulmadığı gün, yerli üretici firmalar süratle ucuz hammadde bulmaya yöneleceklerdir.
- Türkiye'de halka daha ucuz ilaç sağlamak mümkündür.
- Sıkı bir dış piyasa araştırması, halka ucuz ilaç sağlamanın bir yoludur.
- Bakanlığın kontrol mekanizmasını iyi işletmesi, ilaç ihracatını artırmak açısından da önemlidir.

Cengiz YURTOĞLU

Yurtoğlu İlaç Firması Sahibi

8 Ağustos 1982 - Cumhuriyet

İLAÇ FİYATLARININ SERBEST BIRAKILMASI GİRİŞİMLERİNE İLİŞKİN BÖLGE ECZACI ODALARINA DUYURU

● İlaç, sağlığın ikamesi için en önemli tedavi aracı olduğundan, salt piyasa ekonomisinin kuralları içinde değerlendirilebilecek bir emtea değildir.

● İlaç fiyatlarında en büyük etken, hammaddenin, en kaliteli ve ucuza kaynak ülkeden ya devlet eliyle veya kontrolü yapılmak koşulu ile ilgili firma aracılığıyla devletin gösterdiği kaynaktan ithal edilmesinde yarar vardır.

T.E.B. 21. Dönem Merkez Heyeti

Nisan 1984 - T.E.B. Haberler - 1

İLAÇ FİYATLARI SERBEST BIRAKILMAMALIDIR

● «İlaç Fiyatları Serbest Bırakılmamalıdır.» Çünkü, ilaca olan gereksinme (Kullanım Değeri) fiyatı (Değişim Değeri) ne olursa olsun, mutlaka onun elde edilmesini gerektirir.

● Medikal tanıtımı iyi yapılan ve pazarlama teknikleri ile sürümü yükseltilen her ilaç, aynı terapötik eşitlikteki diğer ilaca göre yüksek fiyat düzeylerine yükseltilebilir.

● İlaç fiyatlarındaki serbestiyet, ilaç hammadde ithali üzerinde gerçekçi ve sağlıklı bir denetim ağı kurulabilmesini iyice olanaksızlaştırabilir.

● İlaçta serbest fiyatın kalitede yükselme sağlayacağı görüşü gerçekçi değildir.

T.E.B. Merkez Heyeti

Kasım 1984 - T.E.B. Haberler-14

İLAÇ FİYATLARI SERBEST REKABETLE OLUŞSUN

● Özal Hükümetinin, ilaç fiyatlarının serbest rekabet koşullarına göre oluşması kararının uygulanmasında ve sonucun beklenmesinde yarar vardır.

Kaya TURGUT

Kimya Yüksek Mühendisi
Sanayici

4.12.1984 - Cumhuriyet

İLAÇ FİYATLARININ SAPTANMASI KONTROL ALTINDA MIDIR, YOKSA SERBEST Mİ BIRAKILMIŞTIR?

● İlaç fiyatları üzerinde «Doğrudan Kontrol» kaldırılmış, ancak «Lafız» olarak kontrol devam etmektedir.

T.E.B. Merkez Heyeti

Ocak 1985 - T.E.B. Haberler - 6

ŞİMDİLİK 127 İLACA ZAM

● Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı zam istenen 507 ilacın sadece 127 ilacın fiyatına zam yapılmasını onayladı. 380'inin fiyatını onaylamadı.

● İlaç İşverenleri Sendikası İkinci Başkanı Kaya TURGUT, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığında yapılan başvuruların yaklaşık dörtte üçüne yanıt vermesini, Bakanlığın yeni sistemde yumuşak inşi yeğlemesi biçiminde yorumladı. Kaya Turgut, şöyle dedi : «Bakanlık, binlerce ilacın fiyatının aniden yükselmesinin doğuracağı şoku düşünüyor sanırım. Gerçekçi konuşmak gerekirse, yeni uygulamada iki tarafın da hataları olacaktır. Başlangıçtaki bu hataların zaman içinde, tarafların bir uzlaşma zemininde buluşmaları ile telafi edileceği kanısındayım.»

● Türkiye İlaç Sanayii Derneği Başkanı Cengiz Celayir, 1980'den bu yana hiç zam almayan ilaçların bulunduğunu bildirerek şöyle dedi :

«Bu tür ilaçların yapımcıları, yüzde 100'den başlayıp yüzde 400'e kadar zam istemiş de olsalar, bu isteklerinin kabul edilmesi gerekir. Çünkü, daha birkaç ay önce zam aldıkları halde, başvuru yapılan bazı ilaçlar var.»

12 Şubat 1985 - Cumhuriyet

SAĞLIK BAKANI BULVAR'IN YAYINI ÜZERİNE HAREKETE GEÇTİ

«İLAÇ SIKINTISININ HESABINI SORACAĞIM»

● İlaç Danışma Kurulunda Konuşan Aydın :

«Firmalar Bakanlığın izni olmadan zam yapamaz. Bunun cezası iki yıl haptir» dedi.

Bulvar Gazetesi

İLAÇLARA GÜVEN YOK

● İlaç sanayicilerinin araştırmasına göre Türkiye'de «kendi kendine ilaç kullanma alışkanlığı» oldukça yüksek boyutlarda. Anket uygulananların yüzde 90.7'si ilaçları «pahalı» buluyor. Yüzde 2'lik gurup, «bazıları pahalı» derken, yüzde 7,3'ü ise «pahalı olmadığı» görüşünde.

10 Haziran 1985 - Cumhuriyet

- İLAÇ ZAMMI KAPIDA.
- İLAÇ FİYATLARI GİDEREK ARTIYOR.
- İLAÇ FİYATLARI HER AY ARTIYOR.
- 400 İLACA % 20 - 40 ZAM.
- ÇOK SATAN İLAÇLARA, DAHA ÇOK ZAM.
- İLACA 2 YILDA YÜZDE 94 ZAM.
- İLAÇ VURGUNU.

v.s. v.s. vs..

İşte, ilaç fiyatlarını konu alan ve hemen hemen her gün Basında görmeye alıştığımız pek çok manşetten ve tartışmalardan sadece birkaçı. Ve tüm bu tartışmaların içerisinde çekip çıkardığımız son derece anlamlı bir haber daha :

- 2 SOYGUNCU İLAÇ ÇALDI.

II. BÖLÜM

İLAÇ ENDÜSTRİMİZİN YAPISI VE DÜNYA PİYASALARINDAKİ YERİ

Sülfamidlerin ve daha sonra da Antibiyotiklerin keşfiyle başlayan ilaç devriminden bu yana, büyük bir hızla gelişerek, yeni yeni ilaçları insanlığın hizmetine sunan İlaç Endüstrisi; daha önceleri kitleler halinde ölümlere yol açan salgın hastalıkların kontrol altına alınmasına, çocuk ölüm oranlarının azalmasına, özetle insanlarda yaşam ortalamasının yükselmesine sebep olmuştur.

İlaç alanında Dünyadaki bu gelişmelere paralel olarak, Türkiye ilaç Endüstrisi de özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllarda kayda değer atılımlar yapmıştır. Böylece Ülkemiz artık (az da olsa) yalnız ilaç ithal eden Ülkeler arasından çıkmış, yavaş yavaş ilaç hammaddesi de üreterek, ilacı ihraç eden Ülkeler arasına karışmaya başlamıştır.

1 — İLAÇ ENDÜSTRİMİZİN SINIFLANDIRILMASI

Türkiye'de İlaç Endüstrisi, kamu ve özel sektör olarak iki grupta faaliyet göstermektedir.

a) Kamu Sektörü

Bu kesimde faaliyet gösteren kurumlar :

S.S.K. İlaç Fabrikası, Milli Savunma Bakanlığına bağlı İlaç Fabrikası, (İstanbul ve Ankara'da olmak üzere) Kızılay Plasma Fraksiyon Laboratuvarları ve Bolvadin Alkoloid Fabrikası ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsüdür.

b) Özel Sektör

Özel sektörde halen üretim yapan irili ufaklı 118 firma bulunmaktadır. Ancak, bunların bir çoğu kodeks preparatları üreten ufak laboratuvarlardır. Belli başlı firma adedi ise 81'dir. Bunların 74'ü yerli, 7'si ise yabancı sermayelidir. Bu yabancı sermayeli firmaların 3'ü İsviçre, 2'si Alman, 2'si ise Amerikan menşelidir.

UNCTAD'ın 1977 senesi verilerine göre (1) :

Ülkemizde faaliyet göstermekte olan yabancı firmalardan :

Sandoz, Roche, Ciba-Geigy (İSVİÇRE)

Bayer (ALMAN)

Pfizer (AMERİKAN)

Dünyanın en büyük 10 ilaç firması arasına girmektedirler.

Dünya ilaç sanayiinde adeta ipleri elinde tutan ilk 10 firmadan ülkemizde faaliyet gösteren 5 tanesinin 1977 yılı ciroları ve ihracatlarının cirolarına oranları şöyledir (1) :

UNCTAD'IN 1977 VERİLERİNE GÖRE

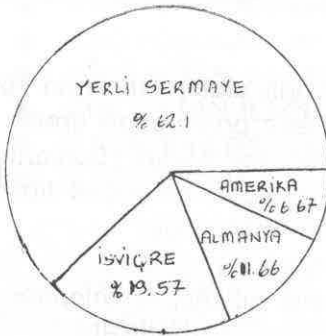
	Yıllık Ciro (Milyon Dolar)	İhracatlarının Ciroya Oranı %
Bayer (ALMAN)	1279.4	69.0
Ciba-Geigy (İSVİÇRE)	1150.0	98.0
Roche (İSVİÇRE)	1145.0	90.0
Pfizer (AMERİKAN)	1016.0	51.0
Sandoz (İSVİÇRE)	934.8	95.0

Bu firmaların dış satım oranlarında bugün için de büyük bir değişiklik olmamıştır. Bununla birlikte ciroları çok daha fazla kabarmıştır. Örneğin, Sandoz Firmasının 1981 yılındaki cirosu 2.7 milyar dolardır.

Ülkemizde faaliyet göstermekte olan yabancı sermayeli kuruluşlarla ilgili bu kısa bilgiyi aktardıktan sonra tekrar bize, içimize dönmek istiyoruz.

2 — YERLİ SERMAYENİN YABANCI SERMAYE KARŞISINDAKİ DURUMU

1982 ve 1983 yılı itibarıyla, yerli ve yabancı firmaların sermaye oranlarını gösterir şema aşağıda sunulmuştur (2, 3) :

Yukarıdaki şemalardan da görüleceği üzere, 1982 yılında 74 adet yerli firma toplam satıştan % 62.1'lik payı alırken, sadece 7 yabancı firma toplam satıştan % 47.9'luk dilimi paylaşmaktadırlar.

3 — İLAÇ ENDÜSTRİSİNDE YOĞUNLAŞMA

a) 1982, 1983, 1984 ve 1985 Yıllarında İlk 30 İşletmenin Piyasa Oranlarına Göre Dağılımı (2, 3) :

Firmalardaki Sıralama	1982	1983	1984	1985	Yabancı Sermayeli Firma Adedi			
İlk 5 Firma	43.82	44.13	43.69	44.99	3	2	2	2
İlk 10 »	66.81	66.20	66.49	67.64	5	5	5	5
İlk 15 »	78.55	78.70	78.69	79.47	7	6	6	6
İlk 20 »	85.34	86.16	86.50	87.20	7	7	7	7
İlk 30 »	93.12	93.64	93.54	94.36	7	7	7	7

b) Türkiye'de En Büyük 12 Firmanın Pazar Payları (%) a) (10) :

Sıralama	Firma	1972	1974	1976	1978	1981	1982/3
1.	Turgut Hold. b)	3.22	2.72	7.96	9.65	10.74	10.07
2.	Roche	6.50	6.95	7.13	8.86	9.04	9.61
3.	Eczacıbaşı	—	7.23	8.28	7.62	10.74	9.31
4.	BIFA	8.07	10.06	8.93	8.88	8.92	7.87
5.	Deva Holding	5.15	5.07	8.81	8.31	5.10	6.76
6.	Sandoz	5.00	5.07	5.78	6.33	5.77	6.14
7.	M. Nevzat	—	—	3.46	3.80	5.03	5.01
8.	Pfizer	4.82	4.05	3.88	3.87	4.31	4.48
9.	Ciba-Geigy	2.62	2.59	2.49	2.91	4.61	4.27
10.	Hoechst	2.33	2.49	2.53	2.41	2.96	3.05
11.	Squibb	2.81	3.07	(a)	(a)	(a)	(a)
12.	About	1.73	1.63	(a)	(a)	(a)	(a)

Kaynak : IMS verilerinden hesaplanmıştır.

Not : Mart 1983'de sona eren yıl içindeki piyasa satışlarına göre sıralanmıştır.

a) Klasik 10 firma yerine 12 firmanın seçilmiş olmasının nedeni, ileride 2 firmanın birleşmesinin doğurduğu sonuçların gösterilmesi amaçlanmıştır.

b) 1972 ve 1974 yılına ait değerler yalnızca FAKO'ya ait iken, 1976 ve sonrasında ait değerler Fako, Squibb ve Abbott'a aittir.

c) Seçilmiş Bazı Ülkelerde Yabancı Katılımı ve Pazar Yoğunlukları (10) :

Ülke	Yabancı Firma Sayısı	Tepedeki 20 Firmanın Payı
Meksika	144	48
İspanya	70	—
Brezilya	65	50
Hindistan	60	60
Arjantin	50	44
Türkiye	10	83

4 — İLAÇ ENDÜSTRİMİZDE ÜRETİM

a) 1977 - 1986 Yılları Arasında, (Birim, Kutu Olarak) İlaç Üretimimizin Senelere Göre Dağılımı (4) :

Yıllar	Birim Kutu Üretim
1977	388.882.500
1978	365.208.100
1979	333.390.850
1980	370.803.030
1981	456.540.500
1982	556.970.630
1983	515.060.000
1984	475.048.875
1985	510.544.375
1986	547.865.467

b) Ülkemizde Yerli Üretilen İlaç Hammaddeleri ve Üretici Firmalar (5) :

FİRMA

ANSA Antibiyotik San.

Tetracycline and derivatives
Gentamicin

ATABAY İlaç Fab. Ltd. Şti.

Acetylsalicylic Acid
Ethambutol
Ibuprofen
Paracetamol
Sulfamethoxazole
Trimethoprim

BAYER Kimya

Acetylsalicylic Acid
Acid Acetic (% 80)
Salicylic Acid

BİRLEŞİK ALMAN İlaç Fab.
T.A.Ş.

Verapamil HCl

CIBA GEIGY İlaç ve Kimya
Ürünleri A.Ş.

Voltaren (Diclofenac Sodium)

DEVA İlaçları A.Ş.

Ampicillin Trihydrate
Amoxycillin

ECZACIBAŞI İlaç San. ve
Tic. A.Ş.

Gentamicin

ECZACIBAŞI İlaç San. ve
Tic. A.Ş.

Netilmicin

FAKO İlaçları A.Ş.

Ampicillin Trihydrate
Ampicillin Anhydrous
Amoxycillin Trihydrate
Erythromycin Ethyl Succ.
Erythromycin Stearate
Erythromycin Base Monohydrate
Cephalexin Monohydrate
Trimetoprim
Cloxacillin Na Monohydrate
Sulfamethoxazole
Sodium Citrate
Gall extract
Medazepam
Cefadroxil Monohydrate
Ranitidine
Cimetidine
Cefradin

FÜRSAN

Citric Acid

GLAXO Sağlık Ürünleri

Ranitidine HCl
Bethamethasone Crude
Bethamethasone micronised alcohol
Bethamethasone 17 Valerat micr.
Bethamethasone Disodium fosfate
micr.
Bethamethasone Acetate
Beclamethasone dipropionate

MİLEN Merkez İlaç

Endüstrisi A.Ş.

Dihydroxyaluminum Glycinate

Dihydroxyaluminum Sodium

Carbonate

Oxolamine Citrate

Mephanoaxalone

Trimethoprim

Paracetamol

Sulfamethoxazole

Hydrotalcid

Magnesium Stearate

Rifampicin

Amoxycillin Trihydrate

MUSTAFA NEVZAT İlaç San.

A.Ş.

Ampicillin Trihydrate

Ampicillin Anhydrous

Amoxycillin Trihydrate

Ampicillin Sodium

PFIZER İlaçları A.Ş.

DASC

Chlorpropamide

PROSES Kimya

Paracetamol

Acetyl Salicylic Acid

Aluminium Hydroxyde

Magnesium Stearate

DASC

DAMA

Mefanamic Acid

Trimethoprim

Sulfamethoxazole

ROCHE Müstahzarları

San. A.Ş.

D-Panthenol

Gantanol

Librium Substance

Medazepam

Syncavit Ca

SANDOZ Ürünleri Ltd. Şti.

Ergotamine Tartrate

Methylergobasine Bimaleate

T.M.O. Bolvadin

Crude Morphine

Codein pure

	Codein phosphate
	Dionine
	Morphine HCl
	Morphine sulfate
YENİ İlaç	Helmitol
WYETH Laboratuvarları A.Ş.	Oxethezain
	Oxazepam
	Lorazepam
	Alumnium Hydroxide
	Aluminum Chloride

Yukarıda isimlerini ve üreticilerini zikretmiş olduğumuz İlaç Aktif Hammaddelerini, bir defa da, senelere göre (kg.) ve (milyon TL.) olarak gözden geçirelim (2) :

Yılı	Üretim Kg. (000)	Üretim (Milyon TL.)
1979	1.808	1.718
1980	1.360	2.829
1981	1.824	5.829
1982	2.166	6.585
1983	3.146	8.816

5 — İLAÇ ENDÜSTRİMİZDE İSTİHDAM

İlaç Endüstrimizdeki istihdam durumu ise, senelere göre şöyledir. (2, 3, 4) :

İLAÇ ENDÜSTRİSİNDE İSTİHDAM	1980	1982	1985	1986
Doktor	46	42	56	66
Kimya Yüksek Mühendisi	150	118	109	173
Kimyager	134	124	256	159
Eczacı	201	224	311	349
Biyolog	31	29	55	57
Mühendis (Makina, Elektrik vs.)	39	47	87	68
Ekonomist	116	101	236	163
Diğer Yüksek Tahsilli Pers.	442	579	583	584
Diğer Personel (İdari, Teknisyen, Laborant)	2324	2529	2552	2840
Usta ve İşçi	5141	4849	6198	5589
TOPLAM	8624	8642	10443	10047

Son 1986 senesini ele alacak olursak, İlaç Endüstrisinde çalışan personelin % 16.1'inin yüksek tahsilli olduğu, % 28.2'sinin İdari Personel, Laborant ve Teknisyen kadrolarında çalıştırıldığı, % 55.7'sinin ise usta veya vasıfsız işçi niteliğini taşıdığı görülecektir.

6 — İLAÇ ENDÜSTRİSİNDE YATIRIMLAR

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, kaliteli ilaç üretimini sağlamak amacıyla, son senelerde bir dizi önlemler almaya başlamış ve bu önlemler, firmaları daha ciddi yatırımlar yapmaya sevk etmiştir. Özellikle, 1984 senesinin Kasım ayında GMP'nin (Good Manufacture Practice = İyi İmalat Uygulamaları) uygulanmasıyla birlikte teknik yatırımlarda bir hızlanma görülmüştür.

Fikir edinilmesi bakımından, sadece 24 firmanın 1985 ve 1986 yılları yatırımlarını aşağıda veriyoruz (4) :

Yatırımlar	1985 (TL.)	1986 (TL.)
İyi İmalat Uygulamaları (GMP)	1.939.650.475	3.757.611.160
İyi Laboratuvar Uygulamaları (GLP)	626.759.708	1.398.092.000
Kapasite Geliştirme (Tevsiat)	2.696.670.599	4.607.267.447
GLP + Kapasite	1.149.266.000	292.100.000
Hammadde Üretimi	1.308.891.447	487.280.514
TOPLAM	7.721.238.229	10.542.351.121

7 — TÜRKİYE'DE İLAÇ TÜKETİMİ

a) Türkiye'de Tüketici Fiyatları İle Toplam Tüketimin ve Kişi Başına Düşen Tüketimin Senelere Göre Dağılımı (2, 3, 4) :

Yıllar	Tüketici Fiyatları ile Toplam Tüketim (Milyon TL.)	Kişi Başına Tüketim	
		TL.	\$
1977	6.269	149	8.6
1978	9.228	214	8.4
1979	13.870	313	8.5
1980	32.836	726	8.9
1981	55.091	1214	10.7
1982	83.339	1811	11.0
1983	97.194	2068	9.2
1984	129.3	2993	7.6
1985	228.9	4579	8.8
1986	364.5	7011	10.0

b) 1982 Yılında Türkiye ve Bazı Ülkelerde Kişi Başına Düşen İlaç Tüketiminin Karşılaştırılması (2) :

Ülkeler	Tüketim (Mil \$)	Kişi Başına Milli Gelir \$	Kişi Başına Tüketim \$
Amerika	17.978	9.700	79
Japonya	11.550	7.330	99
Almanya	5.257	9.600	85
Fransa	4.539	8.270	85
İtalya	2.801	3.840	50
İngiltere	2.688	5.030	48
İspanya	1.495	3.520	41
Brezilya	1.264	1.570	11
Kanada	1.076	9.170	50
Arjantin	1.034	2.042	37
Hindistan	932	159	2
Meksika	777	1.290	13
Güney Kore	768	1.160	21
Belçika	853	9.040	60
İsviçre	496	12.100	78
TÜRKİYE	506	1.210	11
DÜNYA TOPLAMI	76.541	2.299	19

Yukarıda tablodan da anlaşılacağı üzere kıyaslamaya esas alınan 16 ülke arasında Türkiye kişi başına milli gelir yönünden 14'üncü sırada yer almaktadır. Yine kişi başına düşen Dünya ortalaması göz önüne alınacak olursa, fert başına düşen milli gelirimizin oldukça düşük seviyelerde kaldığı görülecektir. Buna paralel olarak, kişi başına düşen tüketim miktarı da oldukça düşük seviyelerde kalmıştır. (16 ülke arasında 14'üncü)

c) Tedavi Gruplarına Göre 1980-1981-1982 ve 1983 Yıllarına Ait İlaç Tüketimi,
ca) Tedavi Gruplarına Göre 1980-1981-1982 ve 1983 Yıllarına Ait İlaç Tüketimi (Birim:Kutu olarak) (2):

Tüketim Yoğunluk Sırası	Tedavi Grubu	1980 Birim Kutu (000)	%	1981 Birim Kutu (000)	%	1982 Birim Kutu (000)	%	1983 Birim Kutu (000)	%
1.	Antibiyotikler sülfamitler	86.385,5	23,30	101.634,0	22,26	110.663,4	19,87	107.751,1	20,92
2.	Analjezikler	53.536,0	14,44	63.358,4	13,89	72.101,9	12,95	71.831,0	13,95
3.	Vitaminler, Antianemikler, Tonikler, İştah açıcılar, Anabolizanlar, Mineraller.	38.716,3	10,44	52.131,6	11,42	62.333,0	11,19	49.518,9	9,61
4.	Sindirim sistemi ilaçları: Antiasitler, Antispazmodik ve Antiemetikler vs.	30.175,6	8,14	36.744,7	8,09	46.750,9	8,39	40.402,1	7,84
5.	Soğuk algınlığı ve Öksürük ilaçları	32.000,4	8,63	32.139,2	7,04	42.399,0	7,61	39.569,7	7,68
6.	Hormonlar ve Vajinal ilaçlar	15.421,1	4,16	29.962,7	6,56	33.183,1	5,96	30.112,5	5,85
7.	Dermatolojik ilaçlar	16.969,5	4,58	20.774,3	4,55	29.253,7	5,25	24.057,3	5,25

Tüketim Yo- rultüsü	Tedavi Grubu	1980 Birim Kutu (000)	%	1981 Birim Kutu (000)	%	1982 Birim Kutu (000)	%	1983 Birim Kutu (000)	%
8.	Antromalimal. Miorelaksan ilaçlar	12.482,1	3,37	16.091,5	3,52	22.020,7	3,95	22.896,2	4,45
9.	Trankilizanlar, Uyku ilaçları ve diğer Sinir Sistemi İlaç- ları.	14.690,8	3,96	19.313,0	4,23	25.681,3	4,61	21.543,5	4,18
10.	Barsak antiseptik- leri, Antiparazitler, İksatitler.	16.699,5	4,50	17.591,9	3,85	23.937,2	4,30	20.574,6	3,99
11.	Kulak, Burun ve Göz ilaçları.	12.123,8	3,27	15.928,9	3,49	22.836,0	4,10	20.448,0	3,97
12.	Kalp ve Damar ilaç- ları.	9.393,2	2,53	13.491,4	2,96	19.056,5	3,42	16.105,6	3,13
13.	Antihistaminikler	4.775,7	1,29	6.645,6	1,46	8.303,9	1,49	6.866,4	1,33
14.	Astım ilaçları	4.837,4	1,30	5.533,3	1,21	6.103,9	1,10	6.298,2	1,22
15.	Tansiyon düşürücü- ler ve Diüretikler	3.241,6	0,87	4.848,9	1,07	7.223,7	1,30	6.192,3	1,20
16.	Parenteral çözeiti- ler.	2.490,4	0,64	1.190,1	0,22	5.335,6	0,96	5.177,3	1,00
17.	Ürner sistem ilaç- ları.	995,3	0,27	1.857,5	0,41	2.312,2	0,42	2.453,7	0,48

Tüketim Yoğunluk Sırası	Tedavi Grubu	1980 Birim Kutu (000)	%	1981 Birim Kutu (000)	%	1982 Birim Kutu (000)	%	1983 Birim Kutu (000)	%
18.	Karaciğer ve Safra yolları ilaçları	706,8	0,19	1.531,2	0,34	2.143,1	0,38	1.629,6	0,32
19.	Pöntgen kontrast maddeleri.	585,2	0,16	1.035,1	0,23	1.626,3	0,29	1.416,8	0,28
20.	Antiepileptikler	1.000,5	0,27	1.015,5	0,22	1.562,8	0,28	1.409,1	0,27
21.	Antidiyabetikler	618,8	0,17	803,2	0,18	1.250,9	0,22	1.215,3	0,24
22.	Tüberküloz ilaçları	597,1	0,16	996,9	0,22	1.442,8	0,26	1.079,5	0,21
23.	Kanla ilgili ilaç- lar (Antikoagülan- lar, Kan kesiciler)	803,3	0,22	913,5	0,20	1.302,6	0,23	928,0	0,18
24.	Anestezikler	648,2	0,17	918,4	0,20	1.223,9	0,22	821,6	0,16
25.	Antiparkinson ilaç- ları.	325,1	0,09	580,3	0,13	865,1	0,16	586,4	0,11
26.	Kanser ilaçları	130,7	0,04	164,1	0,04	265,7	0,05	309,7	0,06
27.	Diğerleri	10.453,5	2,82	6.115,8	1,34	5.790,0	1,04	10.865,6	2,11
	TOPLAM	370.803,0		456.540,3		556.970,6		515.060,0	

cb) Tedavi Gruplarına Göre 1980-1981-1982 ve 1983 Yıllarına Ait İlaç Tüketimi (Üretici Fiyatları ile)(2)

Tüketim Yerine Sıra	Tedavi Grubu	1980 TL.(000)	%	1981 TL.(000)	%	1982 TL.(000)	%	1983 TL.(000)	%
1.	Antibiyotikler sulfamidler	6.344.445,9	28,04	10.939.995,3	26,31	15.826.213,6	25,26	19.268.960,0	26,37
2.	Sindirim Sistemi ilaçları;Anti- sitler, Antispazmo- dik ve Antiemetik- ler.	1.971.424,0	8,81	3.570.054,4	8,58	5.750.719,7	9,18	6.388.672,5	8,74
3.	Vitaminler, Anti- enemikler, Tonik- ler, İştah açıcı- lar, Anabolizan- lar, Mineraller.	2.308.399,6	10,20	4.659.261,5	11,18	6.521.195,6	10,41	6.160.267,5	8,43
4.	Hormonlar ve Vajenel ilaç- lar.	1.057.013,2	4,67	3.143.466,3	7,56	4.933.220,1	7,87	5.481.567,5	7,50
5.	Analjezikler	1.685.063,9	7,44	2.980.227,9	7,17	3.664.714,5	8,85	4.954.830,0	6,78
6.	Antitrombositik Mikroskobik ilaçlar.	1.037.008,7	4,58	2.018.396,9	4,85	3.180.049,7	5,07	4.371.368,7	5,98
7.	Soğuk algınlığı ve Öksürük ilaçları.	1.512.370,6	6,68	2.119.679,9	5,10	3.125.501,0	4,99	3.767.738,7	5,16

Tüketim Yoğunluk Sırası	Tedavi Grubu	1980 TL.(000)	%	1981 TL.(000)	%	1982 TL.(000)	%	1983 TL.(000)	%
8.	Dermatolojik ilaçlar.	1.030.884,4	4,55	1.893.710,0	4,55	3.025.961,0	4,83	3.435.931,2	4,70
9.	Kalp ve Damar Hastalıkları ilaçları	829.147,8	3,66	1.816.187,1	4,37	3.253.057,2	5,19	3.236.790,0	4,43
10.	Trankilizanlar, Uyku ilaçları ve diğer Sinir Sistemi ilaçları.	691.353,0	3,06	1.500.444,4	3,61	2.572.751,3	4,11	2.993.322,5	4,10
11.	Barsak Antiseptikleri Antiparesitler, Laksatifler.	831.043,2	3,67	1.175.090,6	2,83	1.749.004,1	2,79	1.749.848,7	2,39
12.	Parenteral çözeltiler.	289.438,5	1,27	785.007,6	1,89	1.094.539,5	1,75	1.328.486,2	1,82
13.	Kulak, Burun ve Göz ilaçları	338.917,8	1,50	657.685,6	1,58	1.087.203,2	1,73	1.176.327,5	1,61
14.	Antihistaminikler	362.787,6	1,60	689.729,3	1,66	1.029.868,3	1,64	1.117.080,0	1,53
15.	Tamasyon düşürücüler ve Diüretikler	246.748,6	1,09	537.130,1	1,29	997.818,2	1,59	1.075.235,0	1,47
16.	Astım ilaçları	276.894,8	1,22	483.342,6	1,16	650.942,2	1,04	859.646,2	1,18

Tüketim Yoğunluk Sırası	Tedavi Grubu	1980 TL.(000)	%	1981 TL.(000)	%	1982 TL.(000)	%	1983 TL.(000)	%
17.	Üriner Sistem ilaçları	168.749,1	0,74	421.525,0	1,01	638.989,7	1,02	797.481,2	1,09
18.	Antidiabetikler	124.062,9	0,55	277.821,1	0,67	383.199,8	0,61	501.767,5	0,69
19.	Antiepileptikler	118.807,0	0,53	170.030,9	0,41	343.994,8	0,55	430.290,0	0,59
20.	Tüberküloz ilaçları	76.869,0	0,34	215.426,9	0,52	358.527,3	0,57	331.051,2	0,45
21.	Kanser ilaçları	73.110,7	0,32	129.420,2	0,31	259.721,1	0,41	322.368,7	0,44
22.	Köntgen Kontres Mad.	63.142,3	0,27	163.712,9	0,39	289.116,1	0,46	315.327,5	0,43
23.	Antiparkinson ilaçları.	68.863,6	0,30	139.035,0	0,33	275.632,4	0,44	196.752,5	0,41
24.	Karaciğer ve Safra yolları ilaçları	51.916,8	0,23	173.880,3	0,42	305.389,8	0,49	259.392,5	0,35
25.	Kanla ilgili ilaçlar (Antikoagülanlar, kan kesiciler)	74.231,0	0,32	135.980,0	0,33	234.517,4	0,37	223.645,0	0,31
26.	Anesteziikler	69.542,2	0,30	162.409,0	0,39	210.397,4	0,34	213.932,5	0,29
27.	Diğerleri	926.799,8	4,10	629.674,2	1,51	898.637,0	1,43	2.020.345,2	2,76
	TOPLAM	22.623.036,0		41.578.433,0		62.660.982,0		73.078.436,0	

cc) Tedavi Gruplarına Göre 1985 Yılına Ait İlaç Tüketimi (Kutu Olarak) (6,7)

Tüketim Yoğunluğu Sırası	Tedavi Grupları	Kullanılan İlaç Miktarı (Kutu olarak)	İlaç Kullanma Yoğunluğu (%)
1.	Antibiyotikler	54.883.400	22.57
2.	Ağrı Kesiciler ve ateş düşürücüler	35.420.800	14.56
3.	Vitamin ve iştah açıcılar	25.295.100	10.44
4.	Sindirim Sistemi ilaçları	18.103.900	7.44
5.	Soğuk algınlığı ve öksürük ilaçları	16.773.600	6.90
6.	Hormonal ve vaginal ilaçlar	13.634.500	5.61
7.	Deri hastalıkları ilaçları	12.323.000	5.07
8.	Romatizma ilaçları	10.116.900	4.16
9.	Barsak hastalıkları ilaçları	9.925.600	4.08
10.	Kulak, burun, göz ilaçları	8.398.800	3.45
11.	Kalp ve damar hast. ilaçları	7.953.600	3.27
12.	Uyku ilaçları ve rahatlatıcılar	5.972.900	2.45

Tüketim Yoğunluğu Sırası	Tedavi Grupları	Kullanılan ilaç Miktarı (Kutu olarak)	İlaç Kullanma Yoğunluğu (%)
13.	Serumlar	5.375.000	2.21
14.	Astım ilaçları	3.280.500	1.35
15.	Allerji ilaçları	3.199.600	1.32
16.	Tansiyon ilaçları	3.093.100	1.27
17.	Tüberküloz ilaçları	1.625.800	0.67
18.	İdrar yolları hast. ilaçları	1.285.800	0.53
19.	Şeker hastalığı ilaçları	669.000	0.27
20.	Anestezi ilaçları	634.500	9.26
21.	Röntgen kontrast maddeleri	619.600	0.25
22.	Sara ilaçları	555.700	0.23
23.	Karaciğer ve safra yolları ilaçları	458.100	0.19
24.	Kanla ilgili ilaçlar	366.300	0.15

Tüketim Yoğunluğu Sırası	Tedavi Grupları	Kullanılan İlaç Miktarı (Kutu olarak)	İlaç Kullanma Yoğunluğu (%)
25.	Parkinson ilaçları	214.800	0.08
26.	Diğer ilaçlar	2.933.100	1.22
	TOPLAM	243.213.000	100.00

8- İLAC ENDÜSTRİMİZ VE DİŞ TİCARET

a) Hammadde İhracatı ve İthalatımız (4)

Yıllar	Hammadde İhracatı \$	Hammadde İthalatı \$
1977	1.264.501	74.700.000
1978	1.176.471	80.000.000
1979	760.043	70.000.000
1980	2.117.705	90.700.000
1981	3.194.832	111.900.000
1982	4.525.794	92.486.399
1983	5.311.136	102.600.000
1984	8.196.889	120.941.518
1985	10.412.722	136.672.992
1986	15.829.530	170.816.439

b) Mamul İlaç İhracat ve İthalatımız (4)

Yıllar	Mamul İlaç İhracatı \$	Mamul İlaç İthalatı \$
1977	1.815.545	3.190.255
1978	1.074.510	3.921.588
1979	1.411.509	1.927.253
1980	1.982.270	1.846.836
1981	3.684.234	1.548.741
1982	11.410.218	1.688.234
1983	7.539.638	5.125.000
1984	1.399.274	2.743.813
1985	2.765.385	12.422.247
1986	4.281.060	16.364.037

o) Antibiyotik İthalat ve İhracatımızın Dünya Pazarları ile Karşılaştırılması. (8,9):

ca) Antibiyotiklerin Dünyâ İthalatı

SITC: 541.3

Birim: 1.000 DL.

BTN : 29.44

Ülkeler	1979	1980	1981	1982
Japonya	263.416	306.375	313.525	344.935
Fransa	190.042	210.627	219.053	207.341
A.E.E.	113.334	124.593	187.422	167.098
B.Almanya	140.699	165.287	184.047	164.390
İtalya	118.752	149.627	171.357	153.279
İngiltere	57.930	53.146	80.112	81.213
İspanya	62.606	57.750	55.907	62.762
İsviçre	34.694	59.556	69.289	59.861
Belçika-Lux	59.012	75.111	61.390	52.920
Endonezya	54.160	35.960	41.274	46.831
Hindistan	6.923	12.963	36.889	39.294
İran	16.031	20.114	18.708	17.835
Pakistan	13.218	17.778	23.325	24.585
Mısır	3.388	7.310	12.359	13.760
Finlandiya	7.371	10.009	6.554	8.601
Fas	7.832	7.494	6.267	8.082
Bengladeş	1.880	4.597	4.494	7.350
Cezayir	2.210	5.143	5.930	5.635
İsrail	6.316	5.603	6.164	4.000
Suriye	5.274	4.470	4.413	3.527
TÜRKİYE	18.381	29.213	28.603	26.627

cb) Antibiyotiklerin Dünya İhracatı

SITC: 541.3

Birim: 1.000 DL.

BTN : 29.44

Ülkeler	1979	1980	1981	1982
İtalya	261.960	294.515	283.075	268.542
İngiltere	159.777	187.245	182.131	211.187
A.B.D.	113.302	110.596	143.029	151.994
Fransa	56.099	61.058	92.931	102.726
B.Almanya	57.074	90.446	87.600	89.035
Japonya	54.792	64.081	72.282	75.633
Hollanda	66.206	70.134	70.206	60.801
İspanya	46.721	71.377	74.404	59.407
İsviçre	51.659	64.833	63.559	47.789
Danimarka	31.824	37.297	40.877	34.285
Portekiz	12.039	13.173	12.265	15.261
Yugoslavya	9.869	8.724	10.942	9.971
Filandiya	10.117	11.809	5.510	3.730
TÜRKİYE	1.458	1.475	2.236	2.357

SITC: Müstahzar İlaçlar ve Aktif Maddelerin Uluslararası Ticaret Sınıflandırması.

BTN : Brüksel Tarife Nomenklatörü.

III. BÖLÜM

DÜNDEN BUGÜNE

TÜRKİYE'DE İLAÇ FİYATLARININ OLUŞUMUNU BELİRLEYEN KARARNAMELER

Türkiye'de ilaç fiyatları 1928 tarih ve 1262 sayılı «Tıbbi ve İspençiyari Müstahzarlar Kanunu»na göre Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından tespit edilmektedir.

Başlangıçta, ilaçların çoğu yurt dışından ithal edildiği için, fiyatlar sadece ithal fiyatları esas alınarak tespit edilmiş, ancak yerli üretimin zamanla artması sonucu bu uygulama yetersiz kalmıştır.

Bunun üzerine Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, gerek bazı aksaklıkları ortadan kaldırmak ve gerekse ilaç fiyatlarının tespitini belirli esaslara bağlamak amacı ile aynı Kanuna dayanarak bir takım kararname çıkarmıştır.

Bu kararname sırası ile :

- a) 21 Kasım 1956 tarih ve 1059 sayılı kararname
- b) 12 Nisan 1957 tarih ve 1087 sayılı kararname
- c) 15 Ocak 1986 tarih ve 6/9311 sayılı kararname
- d) 12 Temmuz 1968 tarih ve 6/1062 sayılı ek karar
- e) 29 Mart 1972 tarih ve 7/4129 sayılı kararname
- f) 11 Mart 1983 tarih ve 83/6167 sayılı ek karar
- g) 4 Aralık 1984 tarih ve 84/8845 sayılı kararname
- h) 16 Ocak 1985 tarihli tebliğdir.

Hiç şüphesiz ki, yukarıda tek tek tarih ve sayılarını zikrettiğimiz bu kararnamelerden en uzun ömürlüsü 1972 kararnamesidir. 1984 senesinin son ayında çıkan yeni fiyat kararnamesi ise ilaç fiyatlarının oluşumunda izlenen politikada büyük değişikliklere yol açmıştır.

O nedenle, çok daha fazla gerilere gitmeden 1972 tarihli fiyat kararnamesinden başlayarak, bugüne kadar, bu konuda yapılmış olan değişiklikleri kronolojik bir sıra dahilinde ve tam metin olarak aktarmakta yarar görüyoruz.

1 — 29.3.1972 TARİH VE 7/4129 SAYILI KARARNAME (11)

Türkiye'de İmal Edilen Tıbbi ve İspençiyari Müstahzarlarla Galenik Preparatlar ve Kodeks Ampullerinin Fiyatlarının Tespitine Ait Karar.

Madde 1 — Türkiye'de imal edilen tıbbi ve ispençiyari müstahzarlarla kodeks ampullerinin satış fiyatlarının tespiti ve bu hususta uygulanacak işlemler bu Karar hükümlerine tabidir.

Madde 2 — Tıbbi ve ispençiyari müstahzarlarla kodeks ampullerinin fiyatlarının tekevvününde sınaî maliyet esasır.

Sınaî maliyet aşağıdaki unsurlardan meydana gelir :

- a) Mamülün bünyesine giren ham ve yardımcı maddeler tutarı ile fireler,
- b) Ambalaj malzemesi tutarı ve fireleri,
- c) Direkt işçilik tutarı,
- d) İmalat giderleri (direkt işletme giderleri),

Madde 3 — Mamülün bünyesine giren ham ve yardımcı maddelerin fiyatları, endeks fiyatıdır. Endeks fiyatları ile bu maddelere ait fire ve ekse dozlar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tespit ve ilan edilir.

Madde 4 — Ambalaj malzemesi fiyatı, endeks fiyatıdır.

Bu fiyatlar ile malzeme fireleri Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tespit ve ilan edilir.

Madde 5 — Direkt işçilik tutarı :

İlaç fabrika ve laboratuvarlarında gerek imalat safhasında, gerekse doldurma ve ambalajlamada fiilen çalışan işçilerin ücretleri toplamı, direkt işçilik tutarıdır.

Bu toplam aşağıdaki unsurlardan meydana gelir :

- a) İşçinin saat başı ücreti, gündeliği veya aylığı,
- b) İşçi sigortaları işveren hissesi,
- c) Fazla çalışma ücretleri,
- d) Varsa çocuk zamları ve doğum yardımları,
- e) Yıllık ikramiye, ücretli izinler ve sair primler,
- f) İşçinin çalıştığı süredeki iâşe giderleri,
- g) Pazar ve bayram yevmiyeleri,
- h) Kabule şayan diğer sosyal yardım giderleri,

Madde 6 — İmalat giderleri (direkt işletme giderleri)

Bu gruba giren gider unsurları şunlardır :

A — Endirekt işçilik (yardımcı işçilik) ve bunlara bağlı sosyal giderler :

a) İmalata enidrekt olarak iştirak eden personelin ücretleri ve bunlara bağlı sosyal giderler toplamı (direkt işçilikte tarif edilen unsurlar itibariyle)

b) Ticari ve idari servisler ile müdüriyete ait personel hariç olmak üzere diğer işletme kısımlarındaki idareci ve teknik personel, ustabaşı nezaretçi ücretleri,

B — İmalatta kullanılan tüketim maddeleri : Kömür, akaryakıt, temizlik maddeleri, su, gaz, elektrik vs.

C — Tamir ve bakım giderleri : İşletmenin iktisadi değerini arttırmayan normal tamir ve bakım giderleri.

D — Sınai kısmın işgal ettiği sahalara ait kiralar (Bina, arsa, depo vs.)

E — Sınai yerlerin ve makina, teçhizat, alet, edevatın amortismanları (Vergi Usul Kanununa bağlı cetvelde yazılı oranlar içinde)

F — Kalite kontrol giderleri.

İmalât giderlerinden (direkt işletme giderlerinden) mamülün bünyesine girmesi gereken miktar aşağıda yazılı olduğu şekilde hesaplanır :

İmalata tekaddüm eden faaliyet dönemi muhasebesinin fiilen verdiği bilgilere göre, her imalat sektörü veya her imalat partisi için aşağıda gösterilen orana göre bir emsal bulunur :

Yukarıda belirtilen imalat giderleri toplamı (direkt işletme giderleri)

EMSAL = $\frac{\text{Direkt işçilikler (Sosyal giderler hariç olmak üzere)}}{\text{Mamülün birimine isabet eden imalat giderleri}}$

Mamülün birimine isabet eden imalat giderleri, yukarıda tespit edilen emsalin, sosyal giderler hariç olmak üzere direkt işçilikle çarpılması suretiyle bulunur.

Madde 7 — İlaç fabrika ve laboratuvarlarında başka müesseseler adına ilaç imal edenler de, sınai maliyet fiyatlarını amiller adına yukarıdaki maddeler hükümlerine uygun bir şekilde tespit etmekte yükümlüdürler.

Madde 8 — Bir takvim yılı içinde kurulacak yeni fabrika ve laboratuvarlar için de sınai maliyet; yukarıdaki maddelerde zikredilen esaslar dahilinde hesaplanır. Ancak 5. maddede belirtilen direkt işçilikle çarpılacak emsal, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından mevcut bütün emsallerin ortalaması alınmak suretiyle bulunur. Bu emsal, fabrika ve laboratuvarların kurulduğu yılı takip eden takvim yılı içinde geçici olarak uygulanır. Bundan sonraki yıllarda bu fabrika ve laboratuvarlar gerçek emsallerini hesaplayarak, Sağlık ve

(Sosyal Yardım Bakanlığından yeniden fiyat tespiti istemekle yükümlüdürler.

Madde 9 — İmalatçı satış fiyatı, maliyete, aşağıdaki esaslara göre hesaplanacak gayrisafi imalatçı kârının eklenmesiyle bulunur.

Bunun için sını maliyet birbirini takip eden dilimlere ayrılır. Bu dilimlerden herbirine ait gayrisafi imalatçı kâr payı, belli bir çarpma emsali ile çarpılmak suretiyle bulunur.

Sını maliyet dilimleri ve çarpma emsalleri aşağıdaki şekilde tespit edilmiştir.

**Antitüber. Müst. ve
kodeks ampullerinde**

1) 001-250 Kr. sını maliyet dilimine	x 0,58	0,52
2) 251-1500 Kr. sını maliyet dilimine	x 0,36	0,31
3) 1500 Kr. dan yukarı maliyet dilimine	x 0,31	0,26

Madde 10 — Galenik preparatların fiyatları ayrıca Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tespit olunur.

Madde 11 — Depocu satış fiyatı imalatçı satış fiyatına % 9 ilave edilerek, perakendeci satış fiyatı da depocu satış fiyatına en çok % 25 ilave edilerek bulunur.

Madde 12 — Büyük halk kitleleri tarafından yüksek miktarda tüketilen veya imalatçı tarafından satış fiyatlarından fahiş iskonto yapılan veya halk sağlığı yönünden lüzum görülen müstahzarların kâr hadlerinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı değişiklik yapabilir.

Madde 13 — İlaç fabrika ve laboratuvarları, direkt gider gerçekleştirmelerini Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tespit edilecek Tek Düzen Hesap Planına uygun şekilde yapmakla yükümlüdür.

Madde 14 — İlaç fabrika ve laboratuvar sahipleri Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca istenecek her türlü bilgileri ve Tek Düzen Hesap Planı uygulamasını sağlayacak verileri vermekle yükümlüdür. Bakanlık gerektiğinde verilen bilgilerin gerçeğe uygun olup olmadığını Maliye Bakanlığı ile diğer ilgili bakanlıkların yetkililerine her zaman kontrol ettirebilir.

Madde 15 — İlaç fabrika ve laboratuvarları imal ettikleri müstahzarlardan en çok % 5 nispetinde müstahzarı bedelsiz numune olarak yalnızca tabiblere ve hastanelere dağıtabilirler. Her müstahzar için bedelsiz numune dağıtımı, piyasaya ilk çıkış tarihinden itibaren üç seneyi geçemez. Bu sınırlamaların dışında bedelsiz numune dağıttığı tespit edilenlerin o müstahzara ait imalatçı kâr oranları,

yapılan dağıtım miktarı oranında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca indirilir.

Halen piyasada bulunan müstahzarlar da bu hükme tabidir.

Madde 16 — Bakanlık, ilaç endüstrisinde araştırma ve geliştirme yapan ilaç fabrika ve laboratuvarlarına, sınai maliyet üzerinden bir araştırma ve geliştirme primi verebilir. Bu prim, araştırma yaptığı, çalışmaları ve yayınları ile saptanmak şartıyla işletmelerin bir yıl önceki harcamaları esas alınarak aşağıdaki şekilde hesaplanacak emsalin imalatçı satış fiyatı ile çarpılması sonucu bulunacak miktara göre verilir.

$$\text{EMSAL} = \frac{\text{Sınai maliyet} + \text{Endirekt gider}}{(\text{Sınai maliyet} + \text{Endirekt gider}) - \text{Araştırma gideri}}$$

Madde 17 — Hammadde ve yardımcı maddeler, ambalaj malzemesi hammadde ve ambalaj firelerinde bir yıl içerisinde mühim değişiklikler olduğu takdirde, bu kalemlere inhisar üzere Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı değişiklik yapabilir. Endeks fiyatlarında yapılan bu değişiklik ile direkt işçilik ücretlerinde meydana gelen değişiklikler müstahzarın sınai maliyetine % 20 den fazla bir tesir yaptığı takdirde, Bakanlık fiyatlarda değişiklik yapabilir. Bu maksatla ilaç fabrika ve laboratuvar sahipleri Bakanlıkça istenildiğinde buna ilişkin değişiklikleri bir hafta içinde bildirmek zorundadırlar. Bu zorunluğa uymayanların müstahzar fiyatlarında Bakanlık re'sen indirim yapmaya yetkilidir.

Madde 18 — Hammadde cins ve miktarları ile ambalaj malzemesi tutarları birbirine yakın olan ve farmasötik bakımdan eş yapılı müstahzarlar için fabrika veya laboratuvarlardan en düşük fiyat teklif edeninki esas kabul edilerek diğerlerinin fiyatını bu miktara indirmeğe Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı yetkilidir.

Madde 19 — İlaç fabrika ve laboratuvar sahipleri her müstahzar için Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca örneği hazırlanan ve satış fiyatı elemanlarını kapsayan model fiyat beyannamelerini doldurup tasdik için adı geçen Bakanlığa vermekle yükümlüdürler. Bu beyannamelerde yazılı bilgilerin Ticaret ve Vergi Kanunları gereğince tutulan defter kayıtlarına ve bu karar hükümlerine uygun olması gerekir. İlaç fabrika ve laboratuvarları, Bakanlıkça tespit edilecek Tek Düzen Hesap Planına uygun ve kararın 5. ve 6. maddelerindeki bilgileri verecek ve kontrollerini sağlayacak şekilde kayıt tutmak zorundadırlar.

Geçici Madde 1 — Bu karara göre tekevvün edecek fiyatlarda, müstahzarların halen piyasadaki satış fiyatlarına göre % 10 dan fazla bir yükselme yapılamaz. Bu kararname ile yürürlükten kaldırılan karar hükümlerine göre, fiyatları doldurulmuş olan dar spektrumlu antibiyotikler bu hükmün dışında olup, Bakanlık, bunlar hakkında 12. madde hükümlerini uygulamaya yetkilidir.

Geçici Madde 2 — Bu kararın yürürlüğe girdiği tarihte henüz fiyatı tespit edilmemiş olan müstahzarlara ilişkin fiyat beyannameleri bu karar hükümlerine göre işleme tabidir.

Geçici Madde 3 — Bu kararın yürürlüğe girdiği tarihte fiyatları daha önce tespit edilmiş olan müstahzarlardan Bakanlıkça bildirilenler için 1/5/1972 tarihine kadar, diğerleri için de 15/5/1972 tarihine kadar ilaç fabrika ve laboratuvar sahipleri yeniden beyanname vermekle yükümlüdürler.

Geçici Madde 4 — İlaç fabrika ve laboratuvarları, ecza depoları ve eczaneler, Bakanlıkça geçici 3. maddeye göre bildirilmiş müstahzarları 1/6/1972, diğerlerini 15/6/1972 tarihinden sonra, bu karar hükümlerine göre tespit edilmiş fiyatlar dışındaki fiyatla satamazlar.

Geçici Madde 5 — Tek Düzen Hesap Planı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tespit olunarak uygulamaya konuncaya kadar Kararın buna alt hükümleri uygulanmaz.

Madde 20 — Bakanlar Kurulunun 30/12/1967 gün ve 6/9311 sayılı ve 12/7/1968 gün ve 6/10363 sayılı Kararnameleri ile yürürlüğe konan kararlar yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 21 — Bu karar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 22 — Bu karar hükümlerini Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı yürütür.

2 — 11.3.1983 TARİH VE 83/6167 SAYILI EK KARAR (12)

Türkiye'de İmal Edilen Tıbbi ve İspençiyari Müstahzarlarla Galenik Preparatlar ve Kodeks Ampullerinin Fiyatlarının Tespitine Ait Karar'da Bazı Değişiklikler Yapılmasına İlişkin Karar

Madde 1 — 29.3.1972 tarihli ve 7/4129 sayılı Kararname ile yürürlüğe konulan Kararın 9. ve 17. maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 9 — İmalatçı satış fiyatı; sınavi maliyete, sınavi maliyetin 0,36 ile çarpılmasıyla bulunacak gayrisafı imalatçı kârının/Endirekt giderler + Kâr) eklenmesi ile bulunur.

Madde 17 — Hammadde ve yardımcı maddeler, ambalaj malzemesi, hammadde ve ambalaj firelerinde bir yıl içerisinde mühim de-

ğişiklikler olduğu takdirde bu kalemlere inhisar etmek üzere Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı değişiklik yapabilir. Endeks fiyatlarında yapılan bu değişiklik ile diğer işçilik ücretlerinde meydana gelen değişiklikler müstahzarın sınai maliyetine % 10'dan fazla bir tesir yaptığı takdirde, Bakanlık fiyatlarda değişiklik yapabilir.

Bu maksatla ilaç fabrika laboratuvar sahipleri Bakanlıkça istenildiğinde buna ilişkin değişiklikleri bir hafta içinde bildirmek zorundadırlar. Bu zorunluğa uymayanların müstahzar fiyatlarında Bakanlık re'sen indirim yapmaya yetkilidir.

Madde 2 — Aynı Kararın 12. ci maddes yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 3 — Bu karar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 4 — Bu kararı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı yürütür.

3 — 4.12.1984 TARİH VE 84/8845 SAYILI KARARNAME (13)

Türkiye'de İmal Edilen Tıbbi ve İspençiyari Müstahzarlarla Gale-nik Preparatlar ve Kodeks Ampullerinin Fiyatlarına Dair Karar

1 — İlaç imalatçıları tespit ettikleri satış fiyatlarını, ilacı piya-saya arz etmeden 10 iş günü önce, İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğüne yazılı olarak bildirirler.

2 — Bakanlık, imalatçı tarafından beyan edilen fiyatı yukarıda belirtilen süre içerisinde reddetmediği takdirde yeni fiyat yürürlüğe girer.

3 — İlaç imalatçılarının yıllık kârı, firmanın yıllık satış gelirinin % 15'ini, münferit ilaçlar için ise ilacın yıllık satış tutarının % 20'sini geçemez. Depocu satış fiyatı, imalatçı satış fiyatına azami % 9 perakendeci satış fiyatı da depocu satış fiyatına azami % 25 ilave edilerek bulunur.

4 — Bakanlık, yurt içinde üretilen ilaç fiyatlarının tüketiciye ma-kûl bir seviyede intikalini sağlamak amacıyla Dış Ülkelerden müs-tahzar ithali için gerekli tedbirleri alır.

İthalatçı satış fiyatı ithal maliyetine azami % 14 kâr ilave edile-rek bulunur. Depocu ve perakende satış fiyatları ise 3. maddedeki nisbetlerle aynıdır.

5 — Bakanlar Kurulunun 29.3.1972 tarih ve 7/4129 sayılı ve 11.3.1983 tarih ve 83/6167 sayılı Kararları yürürlükten kaldırılmış-tır.

6 — Bu Kararın uygulanması ile ilgili diğer hususlar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca düzenlenir.

- 7 — Bu Karar, 1.1.1985 tarihinde yürürlüğe girer.
8 — Bu Kararı, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı yürütür.

4 — 16.1.1985 TARİHLİ TEBLİĞ (14)

Bakanlar Kurulu Kararının 6'ncı maddesine istinaden uygulama esasları aşağıda tesbit edilmiştir.

1 — Kararnamenin 3'ncü maddesinde geçen «yıllık satış geliri» ve «yıllık satış tutarı» kavramları, bir hesap dönemi içinde ilaç satışından elde edilen net satış hasılatını ifade eder. Net satış hasılatı, brüt satış hasılatından, satıştan ideler ile satış iskontoları ve varsa diğer indirimler düşüldükten sonra kalan meblağdır.

2 — İlaç imalatçılarının bir hesap döneminde münhasıran ilaç satışından elde ettikleri kâr, yıllık satış gelirinin % 15'ini geçemez.

Burada geçen kâr deyiminin anlamı «net kâr»dır. Net kâr, ilaç satış hasılatından satılan ilacın maliyet iile ilaçla ilgili giderlerin indirilmesinden sonra kalan kârdır.

3 — İlaç imalatçı ve ithalatçıları, ilaç üretim ve satışına ait işlemleri ayrı deftere veya tutmakta oldukları kanuni defterlerin ayrı sahifelerine kaydedeceklerdir. İlaçla ilgili muhasebe işlemleri, ilaç üretimi dışındaki, kozmetik, yem, veteriner ilaçları, ilaç hammaddesi, fason imalat ve sair üretimle ilgilendirilmeyecek; ilaç üretim ve satışına ait faaliyet sonuçları, bilanço ve gelir tablosu müstakil olarak düzenlenecektir.

4 — İlaç imalatçıları fiyat artış talepleri için Bakanlığa müracaatlarında Bakanlığın incelemelerini kolaylaştırmak ve süratlendirmek için artış nedenlerini kanıtlayan belgeleri müracaat formu ekinde ibraz ederler. Bu form Bakanlıktan temin edinilebilir. (Bu form aşağıda gösterilmiştir)

5 — Firmaların fiyat teklifinin İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü evrakına giriş tarihi, Kararnamenin 1. maddesinde belirtilen 10 iş gününün başlangıcıdır. Bu sürenin bitim tarihi, evrakın İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü evrakından çıkış tarihidir.

6 — Bakanlığa fiyat müracaatında bulunacak olan şahıs, ilacı piyasaya arz edecek firmanın yetkilisidir.

7 — İlaç imalatçıları 4.12.1984 tarih ve 84/8845 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bu Tebliğ hükümlerine uymakla zorunludur. Kararname ve Tebliğ hükümleri hilafına hareket edecek olanlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 401. ve 526. maddeleri gereğince takibat yapılacaktır.

T.C.
SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANLIĞI
İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü
ANKARA

Konu : Müstahzar fiyat beyanı.

4.12.1984 tarih ve 84/8845 sayılı Kararname uyarınca

adlı ilacımızın yeni fiyatı aşağıda bilgilerimize sunulmaktadır.

Saygılarımızla,

№

Firmanın Adı		Ruhsat Sahibi	
İlacın Adı		Farmasötik Şekli	
Ambalajı		İmal Edildiği Yer	
Ruhsat Tarihi		İmalatçı Adresi	
Ruhsat Numarası			
İlacın Formülü	Gram/ML.	İlacın Ambalaj Malzemesi	Adet
		Başvuru Tarihi	
		İnceleme Süresinin Son Tarihi	
		Kontrola Yetkili Müdür	
İLACIN ESKİ FİYATI		İLACIN YENİ FİYATI	
İmalatçı Satış Fiyatı		İmalatçı Satış Fiyatı	
Depocu Satış Fiyatı		Depocu Satış Fiyatı	
K.D.V.'li Perakende Satış Fiyatı		K.D.V.'li Perakende Satış Fiyatı	
Bildirilen fiyatın 84/8845 No. lu karar esaslarına uygun olduğunu beyan ederiz.		İlacın K.D.V. dahil perakende satış fiyatı TL. olarak uygun	
İlacı piyasaya arzedecek firma yetkilisi		İLAC VE ECZACILIK GENEL MÜDÜRÜ	
Kaşe	İmza	Tarih	OLUR
			Tarih

Bu form 4 nüsha olarak hazırlanmıştır. İki nüshası İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü'ne verilecektir. Tetkik süresinin bitiminde 1 ci nüshası İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğünde kalacak, 2 ci nüshası müracaat tarihini gösteren makbuz olarak firmada saklanacaktır.

4

IV. BÖLM

1972 VE 1984 İLAÇ FİYAT KARARNAMELERİNİN KONJONKTÜRÜNDE, İLAÇ SANAYİİNİN MALİYET YAPISI

Araştırmamızın, «Türkiye'de İlaç Fiyatlarının Oluşumunu Belirleyen Kararnameler»le ilgili III. Bölümünde de zikrettiğimiz üzere, memleketimizde en uzun süre yürürlükte kalan fiyat kararnamesi, 1972 tarihli kararname olmuştur.

Bu kararnamenin, zamanla bazı hususlarda günün şartlarına cevap verememesi, bazen tabii, bazen ise suni olarak Ülkenin sık sık ilaç sıkıntısına düşmesine neden olmuştur. Bu durum, mevcut kararnamede bazı değişikliklerin yapılma ihtiyacını gündeme getirmiştir. Ancak, günün Hükümeti, kararnamenin bazı maddelerini değiştirmenin yerine, ilaç fiyat politikasını tümüyle değiştirmeyi yeğlemiş ve ilacı, salt piyasa ekonomisinin kuralları içindeki bir meta gibi kabul ederek, 1984 fiyat kararnamesini hazırlamıştır.

İşte, taban tabana zıt görüşlerle hazırlanmış olan bu kararnameler «İlaç Sanayiiinin Maliyet Yapısı»nda da büyük değişikliklere yol açmıştır.

O nedenle, gerekli tetkik ve tenkitleri yapmadan önce, eski ve yeni fiyat kararnamelerinin konjonktüründe oluşan «İlaç Sanayiiinin Maliyet Yapısı»nı örneklemekte yarar görüyoruz.

1 — 1981 Yılı İtibariyle İlaç Sanayiiinin Maliyet Yapısı (9) :

MALİYET UNSURLARI	1981 Yılı İtibariyle %
İmalât Giderleri	62,49
Araştırma - Geliştirme Giderleri	0,17
İlmi Büro Giderleri	0,92
Satış Giderleri (Tanıtma ve Pazarlama)	7,25
İdari Giderler (Muhabere, Planlama)	
Personel v.s.)	4,95
Finansman Giderleri	17,76

Not : Tablo, 11 ilaç firması ile yapılan görüşmeler sonucunda hazırlanmıştır.

Kaynak : DPT, V. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ö.İ.K.R. «Beşeri İlaç Sanayii» 1982.

2 — 1987 Yılı İtibariyle İlaç Sanayiinin Maliyet Yapısı

İlaç fiyatlarının oluşumunda, bazen ambalaj malzemelerinin, bazen ise hammadde veya yardımcı maddelerin ağırlık kazandığı muhakkaktır. Bu değişkenlik, her iki unsurun da maliyet yapısı içindeki oranlarının zaman zaman farklılıklar arzemesine neden olmakta ve kesin rakamlarla belirtilmelerini mümkün kılmamaktadır.

Bununla birlikte, İlaç Sanayii, (bu değişkenlik özelliğini de önceden kaydetmek şartıyla) genelde İlaç Sanayiinin maliyet yapısını şu şekilde çizmiş bulunmaktadır. (15) :

MALİYET UNSURLARI	1987 Yılı, İtibariyle %
Hammadde ve Yardımcı Maddeler	43,9
Ambalaj Malzemesi	11,7
Direk İşçilik	5,9
Genel İmal Giderleri	6,9
Genel İdare Giderleri	6,5
Finansman Giderleri	13,6
Reklam ve Tanıtma Giderleri	11,5

Not : Araştırma yazımızın daha sonraki sayfalarında, Maliyet Unsurlarının üzerinde ayrıca durulacağından, şimdilik kısaca bahsetmekle yetiniyoruz.

V. BÖLÜM

1972 VE 1984 İLAÇ FİYAT KARARNAMELERİNİN KONJONKTÜRÜNDE İLAÇ FİYATLARININ ANALİZİ

Bugüne kadar Basında sık sık görmeye alışageldiğimiz manşetler, iddialar ve hatta tartışmalar :

İlaç fiyatları hızla artıyor...

3 yılda, ilaca % 200 - % 300 zam...

İlaç, kârlı yatırım...

İlaç, altın oldu...

İlaç fiyatları enflasyonun da üzerine çıktı...

Dışa bağımlı olduğumuz sürece, döviz kurları arttıkça ilaç fiyatlarının da artması gayet tabiidir...

Bugünkü ilaç fiyatlarındaki artış, sunidir...

İlaç fiyatlarımız dış ülkelere kıyasla çok düşük düzeylerde seyretmektedir...

Hayır! Daha pahalıdır...

Alım gücümüzle kıyaslayalım...

Vatandaşın alım gücü, ilaç fiyatlarının gerisinde kalmıştır...

Doğru...

Yanlış...

Mübalâğa...

v.s. v.s. v.s.

—oOo—

Araştırmamızın Takdim Bölümünde de söylediğimiz gibi, gayemiz, tüm bu iddiaların doğruluk derecesini araştırmak ve gerçekleri, tartışmalara yol açmayacak netlikte ortaya koymaktır.

Bu iddia ile, 1987 senesinin sonlarında başlatmış olduğumuz ilaç fiyatlarının retrospektif analizi çalışmaları, yaklaşık 4 ay sürmüş ve neticelenmiştir. Bu süre zarfında, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının (1984 yılının Ağustos'undan bu yana) yayınlamış olduğu tüm ilaç fiyat listeleri incelenmiş, ayrıca bu konuda Türk Eczacıları Birliğinin Bilgisayar Kütüklerinden de yararlanılmıştır.

Randomize çalışma düzeni içerisinde, en doğru neticelere varabilmek amacıyla, 38 firmaya ait 100 kalem ilaç ele alınmış (ki bu oldukça yüksek bir rakamdır) ve araştırmalar bu kalemler üzerine tek-sif edilmiştir.

Bu ilaçların büyük çoğunluğu, Lokomotif ilaçlardır. Bu arada, sürümü fazla olmamakla birlikte, tedavi alanlarında spesifiklik kazanmış ilaçlara da yer verilmiştir.

1- 4.12.1984 Tarihli Fiyat Kararnamesi Sonuđu İlaç Fiyatlarında Meydana Gelen Değişiklikler (16,17):

Sıra No	İLACIN ADI	31.12.984	31.12.985	Artış %	31.12.986	Artış %	31.12.987	Artış %	Total Artış %
1.	İnsidon Drajje	878	1400	59	2425	73	3225	33	267
2.	Voltaren-25 30 Drajje	759	1220	61	1890	55	1980	5	161
3.	Locacorten Pom.	369	600	63	1000	80	1525	41	313
4.	Adelphan tab.	143	230	61	365	59	550	51	285
5.	Dorsilon 20 tab.	395	500	27	760	52	1075	41	172
6.	Urografin %76	854	1380	62	2286	66	3184	39	273
7.	Bugynon drajje	281	450	60	727	62	978	35	248
8.	Primobolan 100mg.	953	1380	45	2286	66	3433	50	260
9.	Depostat Ampul	1798	2880	60	4792	66	7049	47	292
10.	Talcid Tablet	295	480	63	773	61	1142	48	287
11.	Frent Tablet	2041	2880	41	4781	66	7170	50	251
12.	İncidal Drajje	371	540	46	888	64	1233	39	232
13.	Aspirin 0,5 Tab.	86	120	40	190	58	278	46	223
14.	A-ferin Kapsül	228	340	49	623	83	710	14	211
15.	Pulcaryl Tablet	171	265	55	398	50	510	28	198
16.	Tambutol Tablet	1267	1550	22	2633	70	3150	20	148
17.	Panalgin Tablet	139	200	44	356	78	500	40	259
18.	Brufen 200x30 Drajje	503	730	45	1328	82	1740	31	246

Sıra No	ILACIN ADI	31.12.984	31.12.985	Artis %	31.12.986	Artis %	31.12.987	Artis %	Total Artis %
19.	Fludex 20 Draje	894	1127	26	1871	66	3195	70	257
20.	Diamicon 60 Tab.	1512	2750	82	4793	74	8250	72	445
21.	Carovigen Kapsül	167	298	78	811	172	919	13	450
22.	Adecal Granül	249	378	52	691	83	867	25	248
23.	Tranxilene 5mg.	295	480	63	872	82	1070	23	262
24.	Pregeril Retard Tab.	1416	2300	62	4393	91	6500	48	359
25.	Mefiler Draje	324	-	-	890	-	1530	72	372
26.	Buskoaljin Komp.Tab	378	495	31	900	82	1100	22	191
27.	Astma Sanol Aerosol	411	740	80	1280	73	2400	88	483
28.	Pilokarsol Gtt.	275	600	118	1140	90	1734	52	530
29.	Bredil Sirup	413	550	33	1065	94	1222	15	195
30.	Erythrocin 500mg.Tab.	2123	3334	57	4760	43	-	-	124
31.	Erythrocin Granül	483	817	69	3300	304	3150	-5	552
32.	Bevitin-C Daje	270	420	56	1140	171	1140	-	322
33.	Alfoxyyl 500mg.Tab.	993	1494	50	2790	87	3170	14	319
34.	Sulfatrim Tablet	320	488	53	954	95	1251	31	290
35.	Emedur Draje	377	492	31	1025	108	1555	52	312
36.	Balya Kap.	251	395	57	603	53	960	59	282

Sıra No	ILACIN ADI	31.12.984	31.12.985	31.12.986	31.12.987	Artış %	Artış %	Total Artış %
37.	Duphaston Tab.	1844	2600	4735	7370	41	82	.299
38.	Celeston Cron.Amp.	451	680	1249	1860	51	84	312
39.	Lincocin. Amp. 600mg	329	475	814	1100	44	71	234
40.	Garamycin 80mg.Amp	202	300	556	760	49	85	276
41.	Azobilin 30 Pablet	1648	2501	4910	5612	52	96	240
42.	Tetralet 500	539	1145	2050	2685	112	79	298
43.	Tranko Buskas 40'lik	737	1148	1580	1580	56	38	114
44.	Alfasilin 580 Kap.	947	1500	2735	2930	58	82	209
45.	Epdantoin Simp.	253	417	550	934	65	32	269
46.	Kuilli Drajje	302	408	668	1130	35	64	274
47.	Fenasthma Şurup	291	451	762	914	55	69	214
48.	Kemisetine Succinate	187	450	860	1300	141	91	595
49.	Vifer Kapsül	384	525	1096	1600	37	109	316
50.	Gatanisin 80mg.Ampul	202	300	545	760	49	82	276
51.	İsovit Tab.	234	480	913	1200	105	90	412
52.	Petrovate Pomad	455	750	1275	1845	65	70	305
53.	Ventolin Tablet	399	590	675	925	48	14	131
54.	Corsal Kapsül	164	270	525	750	65	94	357

Sıra No	ILACIN ADI	31.12.984	31.12.985	Artis %	31.12.986	Artis %	31.12.987	Artis %	Total Artis %
55.	Ergafein Draje	127	200	57	386	93	650	68	411
56.	Tetra Kapsül	321	405	54	702	42	1320	88	311
57.	Enter-Sal Draje	212	340	60	530	56	950	79	348
58.	Polan Kapsül	250	371	48	519	40	959	85	283
59	Gestanon Tablet	361	900	60	1496	66	2200	47	292
60.	Rumegon 10 Ampul	30993	39200	26	77616	98	105000	35	238
61.	Novalign 20 tablet	129	190	47	380	100	600	58	365
62.	Novalign 2cc.Amp.	329	620	88	1020	65	1800	76	447
63.	Paralgin Tablet	350	575	64	997	73	1300	30	271
64.	Mucaine 200ml.Surup	255	516	102	778	51	1450	86	468
65.	Ovral Draje	260	426	64	668	57	869	30	234
66.	Streptomagne Surup	287	600	109	715	19	1230	72	328
67.	Pismomagnesie	329	530	61	962	82	1150	20	249
68.	Parinol EFF Granül	266	450	69	816	81	970	19	264
69.	Mukoliz Kapsül	863	1095	27	1670	53	2087	25	141
70.	Trombostaz Draje	587	870	48	1323	52	1782	35	203
71.	Lyndiol Tablet	192	340	77	554	63	950	71	394
72.	insuline NPH	863	1550	80	2460	59	3582	46	315

Sıra No	İLACIN ADI	31.12.1984	31.12.1985	Artış %	31.12.1986	Artış %	31.12.1987	Artış %	Total Artış %
73.	Ben-Gay Pomad	198	318	66	581	83	829	43	331
74.	Cefobid 1 gr. Enj.	2948	3800	29	7394	95	8725	19	195
75.	Geopen 40 Tablet	8829	10400	18	20029	93	24035	20	172
76.	Pronapen 800.000	135	241	79	395	64	565	43	318
77.	Terramycin Pomad	190	288	52	477	66	686	44	261
78.	Bactrim Tablet	713	1140°	60	1680	47	2720	62	281
79.	Becozym-C Forte Drj.	259	460	78	768	67	1590	107	513
80.	Bepauthene Pomad	146	275	88	445	62	600	35	310
81.	Supradyn Draje	363	570	57	1050	84	1400	33	285
82.	Rocephin 1 gr. i.M	-	5770	-	11900	106	17475	47	203 (2Yılı K)
83.	Bilateral Tablet	1880	3050	62	5125	68	8030	57	327
84.	Paracetamol Şurup	361	540	50	335	73	1150	23	218
85.	Perebron Şurup	227	350	54	605	73	925	53	307
86.	Tantum Draje	317	420	32	870	107	1300	49	310
87.	Doxium 60 Tablet	3647	-	-	8851	-	17500	98	379
88.	Gafergot Draje	147	240	63	455	90	540	19	267
89.	Calcium-C Eff.Tab.	275	560	104	1175	110	1950	66	609
90.	Digoxin Tablet	163	250	53	473	89	670	42	311

Sıra No	İLACIN ADI	31.12.984	31.12.985	Artış %	31.12.986	Artış %	31.12.987	Artış %	Total Artış %
91.	Methergin Draje	270	390	44	715	83	900	26	233
92.	Optalidon Draje	148	240	62	420	75	525	25	254
93.	Pursennid Draje	331	540	63	1010	87	1250	24	277
94.	Zaditen Tablet	-	2600	-	6510	150	8795	35	238
95.	Melleril 25mg. Draje	438	700	60	1218	74	1690	39	285
96.	Tavegyl Tablet	589	950	61	1870	97	2350	26	298
97.	Kenacort-A Orabase	131	257	96	460	79	460	-	251
98.	Kenacort-A i.M.	1066	1744	64	2770	59	2770	-	160
99.	Mikostatin Oral Süsp. 232	232	381	64	600	57	1240	107	434
100.	Sefril 500mg.16Kap.	4662	7564	62	13385	77	13385	-	187

Yukarıda görülen fiyat analiz cetvellerinin ışığında şunları söyleyebiliriz :

a) İlaç Fiyatlarının Pratikte Serbest Bırakılması İle Birlikte, İlaç Fiyatları Son 3 Yılda % 314 Artmıştır.

Üzülerek ifade etmek isteriz ki, maalesef istatistiki bilgiler Ülkemizde ciddi bir biçimde tutulmamaktadır.

Araştırmalarımız sırasında gerek (DİE), gerek (İGEME) ve gerekse (İMS) verilerine sık sık müracaat edilmiş ve her defasında ciddi farklılıklara rastlanmıştır.

Ancak, inancımız odur ki, Türkiye'de ilaç alanında istatistiki bilgileri en ciddi derleyen kaynak (İMS)dir. (İMS)nin 1981 yılı verilerine göre ise halkın cebinden çıkan 50 milyar liranın yaklaşık 1/4 i 20 çeşit ilaca ödenmektedir ve aynı kaynağa göre Türkiye'de en çok satılan 20 ilaç şunlardır (18) :

Alfasilin, Bactrim, Lincocin, Ampisina, Aspirin, Becozyme, Calcium, Dekstroz, Kenacort, Novalgin, Garamycin, Brufen, Baralgin, Panalgine, Streptomagma, Mucaine, İncidal, Benexol, Pronapen ve Terramycin.

Lokomotif İlaçlar olarak adlandırılan bu ilaçlardan 17 tanesi yukarıdaki fiyat analiz cetvellerinde yer almaktadır.

Bu ilaçların 3 yıllık fiyat artış oranları eğer incelenecek olursa, ortalama artışın % 314 olduğu görülecektir.

b) Son 3 Yılda En Büyük Zammı % 609 ile Calcium-C Eff Tablet Görmüştür.

Bugün için, çok yaygın kullanımı ile çok tartışılır bir ilaç hüviyetinde olan Calcium-C Eff. Tablet'in zam alma sıralamasında da birinci sıraya gelip yerleşmesi oldukça düşündürücüdür.

c) Lokomotif İlaçlar, Zam Oranları En Yüksek Olan İlaçlardır.

d) En Büyük Zammı, En Çok Divers Kaleme Sahip Olan Firma Almıştır (% 317)

Şu anda, en çok divers kaleme sahip olan firma Sandoz'dur. Ve 3 yıl içerisinde almış olduğu total zam yüzdesi ise % 317'dir.

Sıra No	İLAÇIN ADI	29.3.1972 TARİHLİ GENELGE DÖNEMİ		ARTIŞ %	4.12.1984 TARİHLİ GENELGE DÖNEMİ		ARTIŞ %
		31.12.1981	31.12.1984		31.12.1984	31.12.1987	
1.	İnsidon Draje	364	878	141	878	3225	267
2.	Locacortren Merhem	315	369	17	369	1525	313
3.	Adelphan Tablet	67	143	113	143	550	285
4.	Porsilon 20 Tablet	255	395	54	395	1075	172
5.	Eugynon Draje	127	281	121	281	978	248
6.	Primobolan 100mg. Ampul	379	953	151	953	3433	260
7.	Depostat Ampul	939	1798	91	1798	7049	292
8.	Prent Tablet	847	2041	140	2041	7170	251
9.	İncidal Draje	169	371	119	371	1233	232
10.	Aspirin 0,5 Tablet	45	86	91	86	278	223
11.	Dulcaryl Tablet	97	171	76	171	510	198
12.	Mebutol Tablet	573	1267	121	1267	3150	148
13.	Panalgin Tablet	70	139	98	139	500	259
14.	Brufen 200x30 Draje	137	503	267	503	1740	246
15.	Fludex 20 Draje	448	894	99	894	3195	257
16.	Diamicron 60 Tablet	1084	1512	39	1512	8250	445
17.	Carovigen Kapsül	85	167	96	167	919	150

Sıra No	ILACIN ADI	29.3.1972 TARİHLİ GENELGE DÖNEMİ		ARTIŞ %	4.12.1984 TARİHLİ GENELGE DÖNEMİ		ARTIŞ %
		31.12.1981	31.12.1984		31.12.1984	31.12.1987	
		18.	Adecal Granül		122	249	
19.	Tranxilene 5mg. Kapsül	122	295	141	295	1070	262
20.	Metiler 25 Draje	140	324	131	324	1530	372
21.	Buskosaljin Komp. Tablet	102	378	270	378	1100	191
22.	Astma-Sanol Aerosol	195	411	110	411	2400	483
23.	Pilokarsol Damla	90	275	205	275	1734	530
24.	Brodil Şurup	140	413	195	413	1222	195
25.	Erythrocin 500mg. Tablet	506	2123	319	2123	4760	124
26.	Erythrocin Granül	172	483	180	483	3150	552
27.	Bevitin-C Draje	109	270	147	270	1140	322
28.	Alfoxyl 500mg. Tablet	551	993	80	993	3170	219
29.	Duphaston Tablet	813	1844	126	1844	7370	299
30.	Celestone Cron. Ampul	240	451	87	451	1860	312
31.	Lincocin 600mg. Ampul	114	329	188	329	1100	234
32.	Azosilin 30 Tablet	604	1648	172	1648	5612	240
33.	Tranko Buskas 40 Draje	150	737	391	737	1580	114
34.	Mifasilin 500mg. Kapsül	344	947	175	947	2930	209

Sıra No	İLAÇIN ADI	29.3.1972 TARİHLİ GENELGE DÖRƏMİ		4.12.1984 TARİHLİ GENELGE DÖRƏMİ		ARTIŞ %
		31.12.1981		31.12.1984		
		113	253	253	934	
35.	Epdantoin Simple Tablet	113	253	253	934	269
36.	Kuillil Drajə	205	302	302	1130	274
37.	Fenasthma Şurup	123	291	291	914	214
38.	Vi-fer Kapsül	176	384	384	1600	316
39.	İsovit Tablet	107	234	234	1200	412
40.	Betnovate Pomad	192	455	455	1845	305
41.	Ventolin Tablet	227	399	399	925	131
42.	Corsal Kapsül	92	164	164	750	357
43.	Ergafein Drajə	61	127	127	650	411
44.	Tetra Kapsül	187	321	321	1320	311
45.	Rolan Kapsül	149	250	250	959	283
46.	Gestanon Tablet	258	561	561	2200	292
47.	Lyndiol Tablet	106	192	192	950	394
48.	İnsuline NPH	307	863	863	3582	315
49.	Ben-gay Pomad	87	192	192	829	331
50.	Geopen 40 Tablet	977	8829	8829	24035	172
51.	Pronapen 800.000	57	135	135	565	318

Sıra No	İLAÇIN ADI	29.3.1972 TARİHLİ GENELGE BÖLÜMÜ		4.12.1984 TARİHLİ GENELGE BÖLÜMÜ		ARTIŞ %
		31.12.1981	31.12.1984	31.12.1984	31.12.1987	
52.	Terramycin Pomad	74	190	156	686	261
52.	Bactrim Tablet	304	713	134	2720	281
54.	Becozym-C Forte Draje	127	259	103	1590	513
55.	Bepantheme Pomad	86	146	69	600	310
56.	Supradyn Draje	151	363	140	1400	285
57.	Bilateral Tablet	648	1880	190	8030	327
58.	Paracetamol Şurup	121	361	198	1150	218
59.	Perebron Şurup	122	227	86	925	307
60.	Tantum Draje	142	317	123	1300	310
61.	Gafegot Draje	86	147	70	540	267
62.	Calcium-C Eff. Tablet	139	275	97	1950	609
63.	Digoxin Tablet	90	163	81	670	311
64.	Methergin Draje	140	270	73	900	233
65.	Optadidon Draje	68	148	117	525	254
66.	Pursennid Draje	155	331	113	1250	277
67.	Melleril 25mg. Draje	179	438	144	1690	285
68.	Kenacort-A Orabase	87	131	50	460	251

Sıra No	İLAÇIN ADI	29.3.1972 KARILI GENELGE DÖKÜMÜ		ARTIŞ %	4.12.1984 KARILI GENELGE DÖKÜMÜ		ARTIŞ %
		31.12.1981	31.12.1984		31.12.1984	31.12.1987	
69.	Ker-cort-A İ.M.	426	1066	150	1066	2770	160
70.	Mikostatın Oral Süsp	86	232	169	232	1240	434
71.	Sefril 500mg. 16 Kaystı	1442	4662	223	4662	13385	187
72.	Novalgın 20 Tablet	49	129	163	129	600	365
73.	Novalgın 2cc. Ampul	175	329	88	329	1800	447
74.	Baralgın Tablet	160	350	118	350	1300	271
75.	Mucaine 200ml. Şurup	129	255	97	255	1450	468
76.	Ovral Draje	127°	260	104	260	869	234
77.	Streptomagma Şurup	162	287	77	287	1230	328
78.	Bismomagnesie	107	329	207	329	1150	249
79.	Purinol Eff. Granül	158	266	68	266	970	264
80.	Trombostaz Draje	325	587	80	587	1782	203

Gerek Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı fiyat listelerinde, gerekse Türk Eczacıları Birliği Bilgisayar Kütüklerinde 1984 senesinden önceki senelere ait fiyat değişkenliklerini gösterir bilgilerin bulunmayışı, bizleri ellerimizdeki envanterlerden yararlanmaya itmiştir. Ancak, 1981 yılı envanterinde her ilacın bulunmayışı, fiyat analizine aldığımız ilaç adetlerinde irademiz dışında azaltma yapmamıza neden olmuştur.

Bu bölümde ele aldığımız 80 adet ilacın mukayeseli fiyat analiz cetvellerine baktığımızda şunları görmekteyiz :

- a) İlaç Fiyatlarının Denetim Altında Tutulmaya Çalışıldığı Bu Dönemdeki Fiyat Artış Oranı % 122'dir.
 - b) 80 Kalem İlaçtan 73 Tanesinin Artış Oranı Bu Dönemde Daha Az Olmuş, 1 Kalem İlacın Artış Oranlarında Eşitlik Sağlanırken, 6 Adet İlaç İse Yüksek Oranlarda Zam Görmüştür.
 - c) Lokomotif İlaçlar, Yine Zam Oranları En Yüksek Olanlardır.
- 3 — İlaç Endeksleri Artış Hızı İle, Diğer Endeks Artış Hızlarının Senelere Göre Karşılaştırılması (19) :

- a) D.İ.E. 1981 = 100 Bazlı Toptan Eşya Endeks Sayıları

Yıl	Genel Endeks Sayısı	% Artış Hızı TÜRKİYE
1982	127,0	28.9
1983	165,7	30.5
1984	249,1	50.3
1985	356,8	43.2
1986	462,3	29.6
1987	610,4	32.0

- b) D.İ.E. 1978 - 1979 = 100 Bazlı Kentsel Yerler Tüketici Fiyat Endeks Sayıları

Yıl	Genel Endeks Sayıları	% Artış Hızı TÜRKİYE
1982	410,3	—
1983	539,1	31.4
1984	800,0	48.4
1985	1159,6	45.0
1986	1561,0	34.6
1987	2167,5	38.9

c) Yıl	Gıdalar Genel Endeksi	% Artış Hızı TÜRKİYE
1982	424,2	—
1983	534,8	26.1
1984	840,1	57.1
1985	1181,5	40.6
1986	1541,0	30.4
1987	2154,0	39.8

d) Yıl	Ev Eşyaları İle İlgili Harcamalar	% Artış Hızı TÜRKİYE
1982	348,8	—
1983	472,6	35.5
1984	672,3	42.3
1985	935,5	39.1
1986	1266,7	35.4
1987	1841,0	45.3

Not : Ev eşyaları ile ilgili harcamalarda takip edilen maddeler :

Oturma Odası Takımı, Kanepeler, Somya, Halı, Masa, Yatak, Yorgan, Perde, Tül, Çarşaf, Battaniye, Ütü, Elektrik Süpürgesi, Çamaşır Makinası, Buzdolabı, Dikiş Makinası, Soba, Gırgır, Bütangaz Ocak, Gaz Fırını, Dödüklü Tencere, Temizleme Tozu, Sabun, Deterjan, Tuvalet Kâğıdı ve Peçeteler, Çamaşır Suyu, Ampul, Cam Mutfak Eşyası, Porselen Mutfak Eşyası, Alüminyum Tencere, Çatal-Kaşık-Bıçak, Emaye Mutfak Eşyası, Plastik Kova, Melamin Mutfak Eşyası.

Yukarıdaki endeks sayılarının ve ona bağlı artış hızlarının ne kadar doğru olduğu bilinemez. Hatta, pratik hayatla kıyaslanacak olursa, oldukça şüphelidir. Ne var ki, tüm bunlar D.İ.E. verilerinden alınmıştır.

D.İ.E. verileri içerisinde, ilaca özel bir yer verilmemiştir. Sadece sağlık harcamaları kalemi vardır. O nedenle kendi bulmuş olduğumuz ilaç fiyat artışlarını, D.İ.E. verilerinde gösterilen artışlarla mukayese yapmak zorunluluğu doğmuştur.

Şimdi, buna göre aşağıdaki tabloyu inceleyelim :

CİNSİ	1983	1984	1985	1986	1987	1988/3. Ay
Toptan Eşya Endeks Artışları %	30.5	50.3	43.2	29.6	32.0	—
Tüketici Fiyat Endeks Artışlar %	31.4	48.4	45.0	34.6	38.9	—
Gıdalar Endeks Artışları %	26.1	57.1	40.6	30.4	39.8	—
Ev Eşyaları İle İlgili Harcamalarda Artışlar %	35.5	42.3	39.1	35.4	45.3	—
İlaç Fiyat Artışları %	28.0	38.7	66.7	69.4	47.8	87.0

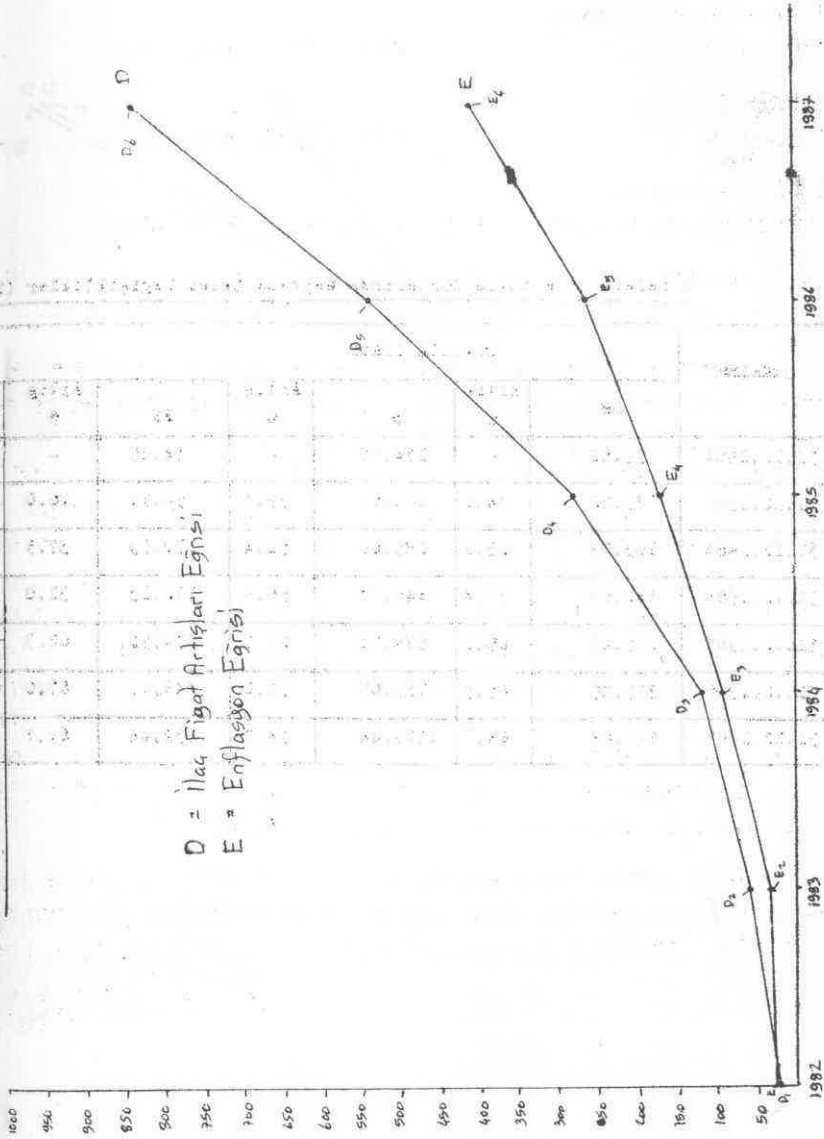
Yukarıdaki harcama kalemlerinden de görüleceği üzere, ilaç fiyatları serbest bırakılınca kadar diğer harcama kalemlerine nazaran daha düşük oranlarda seyretmiştir. 4.12.1984 tarihli fiyat kararnamesinin hemen akabinde % 38.7 olan artış oranı birden % 66.7'ye, oradan da % 69.4'e sıçramış ve adeta bir pik oluşturulmuştur. 1987 senesinde görülen % 47.8'lik artış oranı aldatıcıdır. Zira Türk siyasi hayatında son derece önemli olan seçimlerin, 1987 senesinin sonlarına rastlaması, mevcut hükümetin bazı politik hesaplar içerisine girerek ilaçlara fiyat vermemesine neden olmuştur. Dolayısıyla bu artış oranı zahiri olarak düşük gözükmemektedir. Nitekim seçimlerin hemen akabinde ilaçların birden zam alması bunun bir işaretidir. O nedenle yukarıda görülen tablonun sonuna 1988'in 3. ayı da eklenmiş ve bu ay itibariyle artış yüzdesinin % 87 olduğu görülmüştür. (1988'in 3. ayına ait D.İ.E. verileri henüz belli değildir.)

Mevcut verilerin ışığı altında oluşturulan enflasyon eğrisi ile, yine yukarıdaki verilere dayalı olarak oluşturulan ilaç fiyatlarındaki artış eğrisi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. (1987 sonu itibari ile)

e) Enflasyon ve İlaç Fiyatlarındaki Artış (19):

D = İlaç Fiyat Artışları Eğrisi

E = Enflasyon Eğrisi

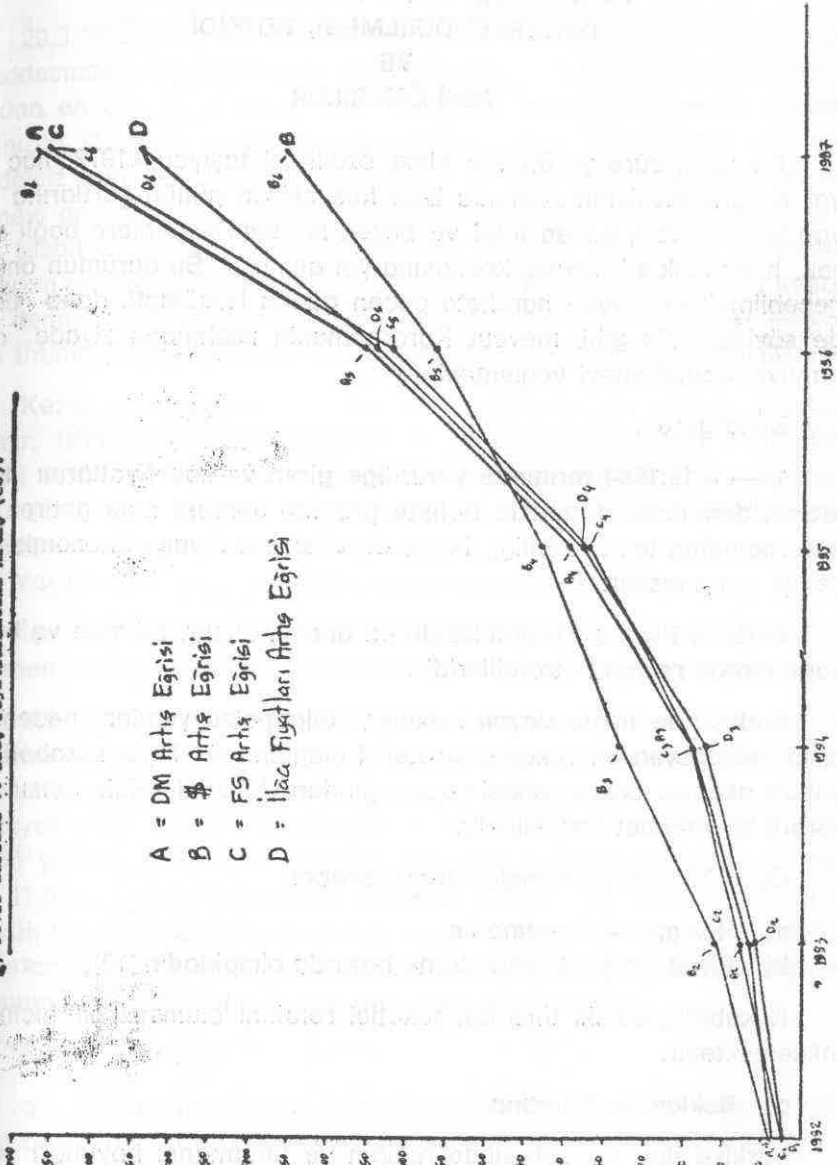

f) Senelere Göre Döviz Kurlarında Meydana Gelen Değişiklikler (20):

SENELER	DÜVİZİN CİNSİ					
	DM	Artış %	\$	Artış %	FS	Artış %
31.12.1981	59.52	-	134.95	-	74.85	-
31.12.1982	79.82	34.1	188.60	39.7	94.91	26.8
31.12.1983	103.79	23.1	285.60	51.4	130.53	37.5
31.12.1984	142.63	37.4	446.97	56.5	172.13	31.8
31.12.1985	235.47	65.1	579.71	29.7	279.51	62.3
31.12.1986	379.89	65.5	759.68	31.0	446.92	67.0
31.12.1987	641.84	64.6	1023.44	34.7	792.44	69.7

g) Döviz Kurları ve İlaç Fiyatlarındaki Artış (20):

- A = DM Artış Eğrisi
 B = \$ Artış Eğrisi
 C = FS Artış Eğrisi
 D = İlaç Fiyatları Artış Eğrisi

VI. BÖLÜM

1972 VE 1984 İLAÇ FİYAT KARARNAMELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ, TENKİDİ

VE YENİ ÖNERİLER

En uzun süre yürürlükte olma özelliğini taşıyan «1972 İlaç Fiyat Kararnamesi»nin zamanla bazı hususlarda günün şartlarına cevap verememesi, bazen tabii ve bazen ise suni nedenlere bağlı olarak, halkın sık sık ilaçsız kalmasına yol açmıştır. Bu durumun önüne geçebilmek amacıyla, harekete geçen günün Hükümeti, daha önce de söylediğimiz gibi, mevcut Kararnamenin ıslahından ziyade onu tümüyle değiştirmeyi yeğlemiştir.

Buna göre :

1 — 4.12.1984 tarihinde yürürlüğe giren ve ilaç fiyatlarını hafız olarak denetimde tutmakla birlikte pratikte serbest hale getiren bu kararnamenin temel özelliği, ilaçta da «Serbest Piyasa Ekonomisi»ne geçişi getirmesidir.

Serbest Piyasa Ekonomisinde en önemli unsur, rekabet ve buna bağlı olarak rekabet stratejileridir.

Endüstride fiyata dayalı rekabet, oligopolcu yapılar nedeniyle tercih edilmeyen bir rekabet stratejisi olagelmıştır. Fiyat rekabeti, fiyatları aşağıya çekme etkisi yapacağından, tüketici refahı açısından yararlı bir rekabet stratejisidir.

Oysa Türkiye'de firmalar arası rekabet;

- a) Reklam ve Tanıtma ile
- b) Piyasaya yeni ürün sürme bazında olmaktadır (10)

Rekabetin bu iki türü de, tüketici refahını olumsuz bir biçimde etkilemektedir.

a) Reklam ve Tanıtma

Türkiye İlaç Endüstrisinde reklam ve tanıtmanın boyutları çok yüksektir. Scrip ve Stocton Institute'un 1977 yılı için yapmış olduğu hesaplamaya göre, Türkiye İlaç Endüstrisinde reklam harcamalarının toplam endüstri satışlarına oranı % 16 dolayındadır. (10) Aynı oran 1968'de % 17.38 1969'da % 17.95, 1970'de % 18.07 dolaylarında seyretmiştir.

Burada, bizce kayda değer en önemli husus, bu verilerin, reklam ve tanıtma harcamaları üzerindeki bazı yasal engellerin bulunduğu seneler ait olmasıdır. Örneğin;

29.3.1972 tarih ve 7/4129 sayılı ilaç fiyat kararnamesinin 15. maddesinde «İlaç fabrika ve laboratuvarları imal ettikleri müstahzarlardan en çok % 5 nispetinde müstahzarı bedelsiz numune olarak, yalnızca tabiplere ve hastanelere dağıtabilirler. Her müstahzar için bedelsiz numune dağıtımı, piyasaya ilk çıkış tarihinden itibaren üç seneyi geçemez. Bu sınırlamaların dışında bedelsiz numune dağıtıldığı tespit edilenlerin o müstahzara ait imalatçı kâr oranları, yapılan dağıtım miktarı oranında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca indirilir» denmektedir. Bu durum, bedelsiz numune dağıtımının patolojikleşme ihtimali karşısında alınmış önlemden başka bir şey değildir.

Keza, patolojik reklamcılığın bir başka yolu da yüksek iskontolardır. 1977 fiyat kararnamesinin 12. maddesinde «Büyük Halk kitleleri tarafından yüksek miktarlarda tüketilen veya imalatçı tarafından satış fiyatlarından fahiş iskonto yapılan veya Halk sağlığı yönünden lüzum görülen müstahzarların kâr hadlerinde, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı değişiklik yapabilir» denmektedir.

İşte tüm bunlar, 1972 tarihli fiyat kararnamesinde yer alan ve tamamen tüketiciyi koruma amacına yönelik reklam kısıtlamalarıdır.

4.12.1984 tarih ve 84/8845 sayılı fiyat kararı, tamamiyle «Serbest Piyasa Ekonomisi» şartlarına uygun olarak hazırlanmıştır. Reklam ve tanıtma giderleri % 11.5'le direk olarak İlaç Sanayiinin Maliyet yapısı üzerine konmuştur. Ancak, bugünkü günde, reklamasyona yönelik çalışmalar o kadar yoğunluk kazanmıştır ki, bu oranın % 11.5'da kaldığına inanmak oldukça zordur. İlaç firmaları o kadar büyük tavizlerle Ecza Depolarının veya eczanelerin karşısına çıkmaktadırlar ki, gerek o ilacın fiyatının fahişliğinden ve gerekse muhtevasının noksanlığından şüphe etmemek elde değildir.

Bunun yanı sıra;

- a) Son günlerde bazı Ecza Depolarında, çok ciddi olarak bilinen bazı firmaların dahi doktor numunelerinin satılmış olması
- b) İlaç reklamlarına günlerce gazete sütunlarında yer verilmesi
- c) Hediyeleşme eşya dağıtımına hız verilmesi ve buna dayalı olarak lüzumsuz angajmanlar.

Reklamda sınırlamaya haklılık kazandıran, bugünkü ilaç fiyatlarına şüpheyle bakmayı gerektiren diğer hususlardır.

b) Yeni Ürün Rekabeti

Türkiye'de 1976-1983 Mart ayları arasında piyasadaki yeni ürün rekabetinin bir incelemesi yapılmıştır. Bu incelemeye göre piyasaya 339 yeni ürün sürülmüştür. Bunların 216'sı ayrıntılı olarak incelenmiş ve bu inceleme sonucunda, toplam ürünlerin % 57'sinin tekrar ürün, % 7'sinin kombinasyon ve ancak % 36'sının yeni maddeler içeren ürünler olduğu ortaya çıkmıştır (10). Bu, aynı formülün başka isimler altında piyasaya sürülme stratejisidir ve son yıllarda bu stratejinin takibinde büyük artış olmuştur.

2 — Önceki uygulamalarda çeşitli maliyet unsurları için belirli standartların saptanmış olması ve belirli ortalamalara göre belirli çarpan dilimlerin kullanılması, denetimin başlangıçta daha tutarlı bir biçimde yapılmasını sağlayabilmekteydi.

Oysa 1984 tarih ve 84/8845 sayılı kararname, ilaç fiyatlarının belirlenmesinde önceki uygulamalarla hiç bağlantısı olmayan bir yapı oluşturmuştur. Bu durum, fiyatlar belirlenmeden önce denetim yapabileme imkânını ortadan kaldırmıştır (21).

3 — 1984 İlaç Fiyat Kararnamesi ile birlikte, fiyat denetiminin tümüyle ortadan kalktığı söylenebilir.

Söyle ki;

Sözü edilen 1984 Fiyat Kararnamesinin 1. ve 2. ci maddelerinde «İlaç imalatçıları, tespit ettikleri satış fiyatlarını, ilacı piyasaya arz etmeden 10 iş günü önce İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğüne yazılı olarak bildirirler. Bakanlık, imalatçı tarafından beyan edilen fiyatı yukarıda belirtilen süre içerisinde reddetmediği takdirde yeni fiyat yürürlüğe girer» demektedir. Bu son derece açık bir ifadedir ve süresi içerisinde beyanına cevap alamayan İlaç Sanayiini artık bağlamamaktadır. Bu konu, tarafımızdan İlaç ve Kimya Endüstrisi İşverenleri Sendikasına da sorulmuştur. Verilen cevap; süresi içerisinde Bakanlık'tan herhangi bir ses çıkmadığı takdirde ilacın beyan edilen fiyatla piyasaya sürülmediği şeklindedir. Ancak, bu cevabın inandırıcı bir tarafı olmadığı görüşündeyiz. Zira, madde son derece açıktır ve «sükut, ikrardan gelir» espirisini taşımaktadır. Nitekim, Sendikaya, Bakanlıkça reddedilen beyan adedi de sorulmuş ve gelen cevap «Elimizde böyle bir kayıt yok, Bakanlık bilir» olmuştur.

Konu buraya gelmişken, mevcut denetimsizliği bir örnekle vurgulamak istiyoruz :

«Erythrocin Granül 200 mg.» adlı ilaç 1985 yılında 817 TL. iken 1986 yılında birden % 304 artarak 3300 TL. olmuştur. Bir sene zarfında hangi maliyet unsuru % 304'lük bir artış kaydetmiş de 817 TL. olan bir ilaç 3300 TL. olmuştur?

4 — İlaç fiyatlarını büyük ölçüde etkileyen unsurlardan bir tanesi de hammadde teminidir.

Hammaddenin temini hususunda eskiden beri süregelen 3 değişik görüş olmuştur (22).

1. Görüş : Bugün için daha pahalı da olsa hammaddelerin yurt içinde üretilmesine ağırlık verilmesi ve dolayısıyla yerli ilaç sanayinin gelişmesinin sağlanması.

2. Görüş : İlacın mümkün olduğunca ucuza maledilmesi görüşünden yola çıkarak, hammaddenin Dış Ülkelerden kalite ve standartlara uygun en ucuz kaynaktan sağlanması.

3. Görüş : İlaçta esas çıkış noktası kalite olmalıdır. Kaliteden fedakârlık edilmeden, bugünkünden daha ucuz hammadde sağlanamaz. Hep ucuz hammadde diye ısrar edilirse, Türk İlaç Sanayii bir süre sonra demode olur.

Başlangıçta, bu görüşlerden ikincisi ağırlık kazanmıştır. Nitekim 1982 yılı verilerine göre, bu yolla (22) :

a) RİFAMPİSİN : Kilosu 1193 dolardan 430 dolara (Yılda 2,5 ton tüketilmektedir)

b) HYDERGİN : Hammaddesinin kilosu 49.000 dolardan 12000 dolara (Yılda 60 kilo tüketiliyor)

c) ADALAT : Hammaddesinin kilosu 2850 dolardan 210 dolara.

d) LİBRAX : Hammaddesinin kilosu 3930 dolardan 1750 dolara düşürülmüştür.

1984 Fiyat Kararnamesi ile «Serbest Piyasa Ekonomisi»ne geçişle birlikte, firmalar üzerinde yapılan tüm bu baskılara son verilmiş, her firma farklı ülkelerden farklı fiyatlara ithal ettiği ilaç hammaddelerini işlemeye başlamıştır.

Bunun tabii bir sonucu olarak, ilaç hammaddeleri ithalatında da büyük fiyat artışları izlenmiştir (7, 23).

Hammadde Adı	Eski Fiyat/kg.	Yeni Fiyat/kg.	% Farkı
Prokain HCl	17.50 DM	25.25 DM	44
Noskabin	92.— \$	200.— \$	177
Furazolidon	16.80 DM	24.— DM	42
Benzilnikotinat	50.— DM	70.70 DM	41
Nafazolin Nitrate	151.— DM	551.— DM	264
Kreatinin	180.— DM	241.50 DM	34
Macragol 6000	3.80 DM	5.85 DM	53
Mepiramin Maleat	85.— FS	128.— FS	50
Rezerpin	260.— FS	520.— FS	100
Allerkürheksalklorfenat	223.50 DM	385.40 DM	57
Oksimetazolin HCL	2700.— DM	4000.— DM	48
Dihidroergokristin mezilat	12.— FS/g	58.50 FS/g	387
Dihidroergoksin mezilat	10.50 FS/g	70.50 FS/g	571
Diiyodohidroksikinolein	15.— \$	32.— \$	113
Emetin HCl	5700.— FS	7930.— FS	39
Etil asetat	1.83 DM	5.12 DM	79
Sekabinüre dietilester	26.— DM	41.— DM	57
Glikamil	117.— DM	225.— DM	27
Fenobarbital	19.50 FS	25.10 FS	28
Adipiadon	293.70 DM	387.40 DM	31

Bu tabloya zincirleme bağlı olarak ilaç fiyatlarında da büyük artışlar izlenmiş (Son 3 senelik ortalama fiyat artışı % 314'tür.) ihracat pazarlarındaki rekabet durumumuz menfi yönde etkilenmiştir.

Böylece, günün Hükümeti, ilaç fiyat politikasını serbest piyasa ekonomisine göre ayarlarken, ilaç fiyatlarındaki hızlı artışa da kendi eliyle sebep olmuştur.

Gerek İlaç Sanayii ve gerekse Bakanlık yetkilileri sık sık Türkiye'de ilacın dış ülkelere oranla daha ucuz olduğunu söylüyorlarsa da, durum pek konuşulduğu gibi değildir.

Bu durumu bazı örneklerle göstermekte yarar görüyoruz (23, 24, 25).
 Not : Fransız Frangı ve İtalyan Lireti 9 Nisan 1984 değerlerine göre Türk Lirasına çevrilmiştir.
 100 İtalyan Lireti = 20.22 TL.
 1 \$ = 329.20 TL.
 1 FF = 40.69 TL.

Müstahzar Adı	İtalya'daki Satış Fiyatı	Fransa'daki Satış Fiyatı	Türkiye'deki Satış Fiyatı
Ludionil 25mg. 30 Tab.	27.90 FF	(1135 TL) 50 Tab. ~ (681 TL) 30 Tab.	1466 TL.
Anafranil 25mg. 30 Tab.	2440 Liret (493 TL) 20 Drj. ~ (740 TL) 30 Drj.	36.30 FF (1477 TL) 50 Tab. ~ (886 TL) 30 Tab.	1557 TL.
Tegretol 25 Tab. 200mg.	5330 Liret (1077 TL) 50 Tab.	57.00 FF (1505 TL) 50 Tab. ~ (753 TL) 25 Tab.	1080 TL.
<u>TURGUT HOLDING</u>			
Müstahzar Adı	İtalya'daki Satış Fiyatı	Fransa'daki Satış Fiyatı	Türkiye'deki Satış Fiyatı
Kenekort-A 4mg. 20 Tab.	1350 Liret (273 TL) 10 Tb. ~ (546 TL) 20 Tb.	18.30 FF (745 TL.)	636 TL.
<u>HOECHST İLAÇ FABRİKASI</u>			
Müstahzar Adı	İtalya'daki Satış Fiyatı	Fransa'daki Satış Fiyatı	Türkiye'deki Satış Fiyatı
Baraljin 20 Tb.	2195 Liret (443 TL.)	9.00 FF (366 TL.)	350 TL.
Urbason Retart 20 Drj.	2505 Liret (506 TL.) 10 Drj. ~ (1013 TL.) 20 Drj.	-	862 TL.

BİRLEŞİK ALMAN İLAÇ FABRİKASI

Müstahzar Adı	İtalya'daki Satış Fiyatı	Fransa'daki Satış Fiyatı	Türkiye'deki Satış Fiyatı
Depostat 2ml. 1 Amp.	5150 Liret (1041 TL.)	13.40 FF (545 TL.)	1798 TL.
Fertodur 200mg. 30 Tb.	13735 Liret (2777 TL.)	-	3021 TL.
Frimobolan 1 Amp. 100mg.	3260 Liret (659 TL.)	16.00 FF (651 TL.)	791 TL.
Primolut N 5mg. 30 Tb.	4490 Liret (908 TL.) 10mg. 30Tb.	25.20 FF (1025 TL.) 10mg. 30Tb.	929 TL.
Ultralan Pomad 10gr.	4105 Liret (830 TL.) 20gr. 415 TL. 10g.	9.40 FF (382 TL.)	452 TL.
İsoptin 80mg. 50Drj.	4185 Liret (846 TL.) 30drj.	-	1470 TL.
İsoptin 40mg. 30 Drj.	2765 Liret (559 TL.)	26.00 FF (1058 TL.) 75 drj.	500 TL.
Canesten Krem 20gr.	2830 Liret (572 TL.) 30gr. 381 TL. 20gr.	-	180 TL.
Ultraproct Pomad 10gr.	3735 Liret (755 TL.) 40gr. 188 TL. 10gr.	-	267 TL.
Akineton 2mg. 50 Tab.	4095 Liret (828 TL.) 60Tab. 690 TL. 50 Tab.	-	611 TL.
Akineton 5 mg. 5 Amp.	2045 Liret (413 TL.)	-	273 TL.

ROCHE İLAÇ FABRİKASI

Müstahzar Adı	İtalya'daki Satış Fiyatı	Fransa'daki Satış Fiyatı	Türkiye'deki Satış Fiyatı
Madopar 125mg. 30 Kap.	5675 Liret (1197 TL.)	21.40 FF (871 TL.)	1791 TL.
Madopar 250mg. Kap.	9805 Liret (1982 TL.)	36.10 FF (1470 TL.)	3397 TL.
Mestinon 60mg. 20 Drj.	4295 Liret (868 TL.)	10.80 FF (439 TL.)	1187 TL.
Natulan 50mg. 50 Kap.	4740 Liret (958 TL.)	38.90 FF (1583 TL.)	2717 TL.
Efidix Poand	5675 Liret (1147 TL.)	28.60 FF (1164 TL.)	1379 TL.
Fanasil Tablet	1370 Liret (277 TL.)	-	569 TL.
Fluoro Uracil Ampul	14690 Liret (2970 TL.)	-	4894 TL.
Fluoro Uracil Susp.250mg.	13690 Liret (2768 TL.)	-	3905 TL.

ECZACIBAŞI İLAÇ FABRİKASI

Müstahzar Adı	İtalya'daki Satış Fiyatı	Fransa'daki Satış Fiyatı	Türkiye'deki Satış Fiyatı
Celestone Chron. Amp.	1335 Liret (270 TL.)	11.90 FF (464 TL.)	951 TL.
Celestone Tablet 20 Tab.	1065 Liret (215 TL.)10 Tb. ~ (430 TL.)20 Tb.	15.20 FF (618 TL.)30 Tb. ~ (412 TL.)20 Tb.	389 TL.
Celestoderm V Krem 15gr.	1900 Liret (389 TL.)	6.80 FF (277 TL.)10gr. ~ (415 TL.)15gr.	440 TL.

SANDOZ İLAÇ FABRİKASI

Müstahzar Adı	İtalya'daki Satış Fiyatı	Fransa'daki Satış Fiyatı	Türkiye'deki Satış Fiyatı
Parlodel Tab.	11010 Liret (2226 TL.)	81.40 FF (3312 TL.)	3511 TL.
Visken 15mg. 30 Tab.	4295 Liret (868 TL.)	68.10 FF (2770 TL.) 28Tb. 2968 TL. 30Tb.	3000 TL.
Zaten lmg. Tab.	6485 Liret (1311 TL.)	88.30 FF (1796 TL.)	1915 TL.
Tavegyl 20 Tab.	1690 Liret (342 TL.)	14.10 FF (579 TL.)	589 TL.

ABBOTT HOLDING LİSANSİYE FİRMALARI

Müstahzar Adı	İtalya'daki Satış Fiyatı	Fransa'daki Satış Fiyatı	Türkiye'deki Satış Fiyatı
Enduronyl Forte 5mg.20T.	1250 Liret (253 TL.)	-	278 TL.
Erythrocin 500mg. 16 Tb.	3915 Liret (771 TL.) 12Tb. 1055 TL. 16Tb.	55.80 FF (2270 TL.) 20Tb. ~ (1816 TL.) 16Tb.	1241 TL.
Erythrocin 250mg. 16 Tb.	2520 Liret (509 TL.) 12Tb. ~ (678 TL.) 16Tb.	-	643 TL.

Not: Fransız Frangı ve İtalyan Lireti 9 Nisan 1984 değerlerine göre Türk Lirasına çevrilmiştir.

1 \$ = 329.20 TL.

1 FF = 40.69 TL.

100 İtalyan Lireti = 20.22 TL.

Yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı üzere, ilaç fiyatlarımız, söylenildiği gibi dış ülkelere kıyasla pek de ucuz değildir. (Bu fiyat mukayeselerinin, ilaç fiyatlarının denetim altında tutulduğu devirlere ait olmasının da ayrıca hesabının yapılması gerekir.) Konu, bir de «Kişi Başına Düşen Milli Gelir» ile karşılaştırılarak incelenecek olursa, ülkemizde ilaç fiyatlarının vatandaşın alım gücüne göre çok yüksek olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. (1982 yılında (GSMH) yönünden 16 üke arasında 14. cü durumda bulunmaktayız. Sadece Güney Kore ve Hindistan bizim gerimizde kalmıştır. Amerika'da (GSMH) bizim 8 katımız, Almanya ise 7,9 katımızdır.)

5 — 1972 Tarihli İlaç Fiyat Kararnamesinin 18. maddesinde «Hammedde cins ve miktarları ile ambalaj malzemesi tutarları birbirine yakın olan ve farmasötik bakımdan eş yapılı müstahzarlar için fabrika veya laboratuvarlardan en düşük fiyat teklif edeninki esas kabul edilerek diğerinin fiyatını bu miktara indirmeğe Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı yetkilidir» denmekteydi. Oysa 1984 tarihli Fiyat Kararnamesi, bu kıstası tamamen ortadan kaldırmıştır. Bunun bir göstergesi olarak da yukarıda zikredilen hususları aynen paylaşan pek çok ilaç, çok farklı fiyatlarda piyasada yer almıştır. Örneğin;

a — İçerisinde 10 mg. Nifedipin Bulunan İlaçlar

Kardilat 30 Tablet (Fako)	600 TL. (% 5 KDV li)
Nidilat 30 Kapsül (Doğu)	1090 TL. (% 8 KDV li)

b — İçerisinde 75 mg. Dipiridamol Bulunan İlaçlar

Trombostaz 50 Drj. (Yurtoğlu)	2199 TL. (% 8 KDV li)
Tromboliz 50 Drj. (Koçak)	2224 TL. (% 8 KDV li)
Diprimol 50 Drj. (Sifar)	2250 TL. (% 8 KDV li)
Vazodil 50 Drj. (Tems)	2300 TL. (% 8 KDV li)
Drisentin 50 Drj. (Drifen)	2310 TL. (% 8 KDV li)

c — İçerisinde 1 mg. Ketotifen Bulunan İlaçlar

Astafen 30 Tab. (İltaş)	2300 TL. (% 8 KDV li)
Zaditen 30 Tab. (Sandoz)	11800 TL. (% 8 KDV li)

d — İçerisinden 150 mg. Ranitidine HCl Bulunan İlaçlar

Ranitine 60 Tab. (Biofarma)	9000 TL. (% 8 KDV li)
Ranobel 60 Tab. (Nobel)	9256 TL. (% 8 KDV li)
Ranitab 60 Tab. (deva)	9000 TL. (% 8 KDV li)

e — İçerisinde 500mg. Paracetamol Bulunan İlaçlar

Asetam 20 Tab. (Saba)	385 TL. (% 8 KDV li)
Setol 20 Tab. (Doğu)	519 TL. (% 8 KDV li)
Parol 20 Tab. (Atabay)	550 TL. (% 8 KDV li)

f — İçerisinde 400 mg. İbuprofen Bulunan İlaçlar

Artril 30 Drj. (Eczacıbaşı)	3497 TL. (% 8 KDV li)
Brufen 30 Drj. (Atabay)	3810 TL. (% 8 KDV li)

g — İçerisinde 500 mg. Nalidixic Acid Bulunan İlaçlar

Naligram 28 Tab. (İltaş)	3400 TL. (% 5 KDV li)
Negram 28 Tab. (Winthrop)	4250 TL. (% 8 KDV li)

h — İçerisinde 80 mg. Trimethoprim ve 400 mg. Sulphamethoxazole Bulunan İlaçlar

Trimoks 30 Tab. (Atabay)	2705 TL. (% 8 KDV li)
Bactrim 30 Tab. (Rouche)	3500 TL. (% 8 KDV li)

i — İçerisinde 200 mg. Cimetidine Bulunan İlaçlar

Ulkamet 200 mg. 50 Tab. (Doğu)	3606 TL. (% 8 KDV li)
Tagamet 200 mg. 50 Tab. (Fako)	6615 TL. (% 5 KDV li)

6 — 1984 tarihli fiyat kararnamesinin 3. maddesine «İlaç İmalatçılarının yıllık kârı, firmanın yıllık satış gelirinin % 15'ini, münferit ilaçlar için ise ilacın yıllık satış tutarının % 20'sini geçemez» hükmü konmuştur.

Oysa pratikte, hiçbir işletmenin kârlılık stabilitesini önceden temin etmek mümkün değildir. Her işletme gibi, İlaç Sanayiinde zarar veya rantabilitesi oranında kâr edecektir. Bu durumda kârlılığa stabilize getirmek de mümkün olmayacaktır.

Bu husus, resmi bir yazıyla İlaç ve Kimya Endüstrisi Sendikasına da iletilmiş ve stabilitenin nasıl temin edildiği sorulmuştur. Verilen cevap çok ilginçtir. Zira, bu sorumuza sadece «İlaç Sanayiinin kârı % 6 veya 7'dir» demekle yetinilmiştir. Elbette, bu, sorumuzun cevabı değildir. Bir an için sene sonu hesaplarında işletmenin kârının % 20'yi aşacağı ortaya çıkarsa, bu oran nasıl aşağıya çekilecektir? Muhasebe tekniğine göre bunu temin etmek mümkün müdür?

7 — Tenkide değer bulunan diğer bir husus ise finansman giderlerine, maliyet yapısı içerisinde yer verilmesidir. Günün şartlarında ticari kredilere ödenen faiz miktarı herkesin malûmudur. Yüksek faizlerle alınan bu kredilerin İlaç Sanayiinde kullanılıp kullanılmadığı acaba araştırılmış mıdır?

Bugünkü başıboşluk içerisinde, bu konuyu da oldukça şüpheli görmekteyiz. Kaldı ki alınan krediler İlaç Sanayiinde kullanılsa bile sanayicinin aldığı bu kredinin faiz ödentisine, alım gücü adeta (0) a inmiş tüketicinin de ortak edilmesinin bir mahası var mıdır?

Diğer giderlerle birlikte, reklam ve finansman giderlerine de maliyet yapısı içerisinde yer verildiğine göre, firmalar masraf hanesine neyi bulup neyi yazmaktadırlar?

8 — 1984 tarihli fiyat kararnamesinden sonra yapılan en olumlu iş ilaç hammaddesi, yardımcı maddesi v.b. girdilerde gümrük muafiyetinin sağlanmasıdır.

9 — İlaç Sanayinin maliyet yapısı içerisinde, ambalaj malzemeleri % 11.7 gibi önemli bir yer tutmaktadır. Oysa gazete manşetlerinden de hatırlanacağı üzere ambalaj malzemesi olarak zikredilen bazı maddelerin (kaşık, testere ve damlalık) ilaç kutularında bulunmadığı hepimizin malumdur. Bu da denetimsizliğin ve haksız kazancın başka bir örneğidir.

ÖNERİLERİMİZ

1 — İlaç fiyatları, ilacın özellikleri göz önünde bulundurularak hiçbir zaman devlet denetiminin dışına itilmemelidir. Zira, dolaylı denetim yollarının geçerli olmadığı ülkemizde, bu denetimin direk Devlet eliyle yapılması gerekmektedir. O nedenle Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı denetleme işlevini tam olarak yerine getirebilecek şekilde örgütlenmelidir.

2 — İlaç fiyatları pazarı, hiçbir zaman serbest piyasa ekonomisi içinde olmaması gerektiğinden reklam ve finansman giderleri mutlaka maliyet yapısından çıkarılmalı veya en azından bir sınırlama getirilmemelidir.

3 — Mevcut fiyat kararnamesinin doğurmuş olduğu olumsuz sonuçlar ortadadır. O nedenle bu fiyat kararı derhal kaldırılmalıdır. Yeni hazırlanacak olan fiyat kararı tüketiciyi korumalı İlaç Sanayinin ise gelişmesine engel olmamalıdır.

4 — Kalitesi kontrolden geçmiş ve sürekli bulunabilir hammaddelerinin en ucuzunun seçimini bizzat Devlet üstlenmeli ve böylelikle hammadde ithalinde gerekli kontrol ağı kurulmalıdır.

5 — Yerli ilaç sanayii, Türkiye'ye özgü olabilecek ya da dış piyasada rekabet edebilecek belirli birkaç hammaddeyi üretmeye yönlendirilmelidir.

6 — İlaçtan KDV kaldırılmalıdır.

S.E.O.B.

KAYNAKLAR

1. Cumhuriyet/Ekonomi Servisi, 4 Ağustos 1982.
2. İlaç ve İlaç Endüstrisi - İlaç ve Kimya Endüstrisi İşverenleri Sendikası, 1984.
3. İlaç ve İlaç Endüstrisi - İlaç ve Kimya Endüstrisi İşverenleri Sendikası, 1985, 1986.
4. İlaç ve İlaç Endüstrisi - İlaç ve Kimya Endüstrisi İşverenleri Sendikası, 1986, 1987.
5. İlaç ve Kimya Endüstrisi/Bilgisayar Kütükleri, 14 Mart 1988 Resmi Yazı.
6. Cumhuriyet Gazetesi, 14 Kasım 1985.
7. ABACIOĞLU Nurettin - Dünyada ve Türkiye'de İlaç Fiyatlarının Oluşumuna Bakış - TEB HABERLER - 22, 1986.
8. Yearbook of International Trade Statistics, 1983.
9. Tıbbi İlaçlar ve Aktif Maddeleri Dış Pazar Araştırması - İGEME (T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi), 1986.
10. ARMAN Kırım - Türkiye İlaç Endüstrisinde Sanayi Yapısı ve Rekabet Yöntemleri Üzerine Rapor - TEB HABERLER - 33, 1987.
11. 29.3.1972 Tarih ve 7/4129 Sayılı Kararname - 14152 Sayılı Resmi Gazete, 7 Nisan 1972.
12. 11.3.1983 Tarih ve 83/6167 Sayılı Ek Karar - 18004 Sayılı Resmi Gazete, 31 Mart 1983.
13. 4.12.1984 Tarih ve 84/8845 Sayılı Kararname - 18619 Sayılı Resmi Gazete, 28 Aralık 1984.
14. 16.1.1985 Tarihli Tebliğ - 18637 Sayılı Resmi Gazete, 16 Ocak 1985.
15. İlaç ve Kimya Endüstrisi - İlaç ve Kimya Endüstrisi Tarafından İlaç Sanayiine Gönderilen Föyler, 1987.
16. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Fiyat Listeleri 1984, 1985, 1986, 1987.
17. TEB Bilgisayar Kütükleri, 1984, 1985, 1986, 1987.
18. Cumhuriyet Ekonomi Servisi, 2 Ağustos 1982.
19. D.İ.E. 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987 Verileri.
20. Merkez Bankası 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987 Kambiyo Verileri.
21. KARALAR Rıdvan - İlaç Fiyatlarının Saptanması ve 84/8845 Sayılı Kararname - TEB Ekonomi Danışmanlığı Özel Raporu, 1985.
22. Cumhuriyet/Ekonomi Servisi - 3 Ağustos 1982.
23. Codex Galenica, 1984 İSVİÇRE.
24. Dictionnaire Vidal, 1983 FRANSA.
25. L'informature Farmaceutico 1983, İTALYA.